

GORSKI

DS.

**INSTYTUT JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO
W AMERYCE**

POŚWIĘCONY BADANIU NAJNOWSZEJ HISTORII POLSKI

PIŁSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA
FOR RESEARCH IN THE MODERN HISTORY OF POLAND

BIULETYN

ROK XLIII

MARZEC, 1986

A NON-PROFIT EDUCATIONAL INSTITUTION
CONTRIBUTIONS ARE DEDUCTIBLE FOR INCOME TAX PURPOSES

381 PARK AVENUE SOUTH, NEW YORK, N.Y. 10016

Tel. (212) 683-4342

KIEROWNICTWO INSTYTUTU

RADA INSTYTUTU

Stanisław Babiński
Zarema Bau
Michał Budny
Andrzej Cisek
Lucjan Dobroszycki
Wiesław Domaniewski
Halina Janiszewska
Stanisław Jordanowski
Magdalena Kapuścińska
Tomasz Księżyk
Janusz Krzyżanowski
Janina Kulikowska

Anna A. Mars
Ryszard Mossin
Tadeusz A. Pawłowicz
Ludwik Seidenman
Jerzy Świątkowski
Ludwik Teclaff
Jerzy Thieme
Piotr Wandycz
Jan Weiss
Józef Wieczerek
Andrzej Zaremba

ZARZĄD

wybrany na rok 1985 na Dorocznym Zebraniu Rady 19 marca 1985 roku.

Prezes	- Stanisław Jordanowski
Wiceprezes	- Tadeusz A. Pawłowicz
Wiceprezes	- Ludwik Teclaff
Skarbnik	- Wiesław Domaniewski
Sekretarz	- Janina Kulikowska

Prezes objął również funkcję dyrektora Instytutu.

(Wszyscy członkowie Kierownictwa Instytutu sprawują swoje funkcje honorowo)

INSTYTUT JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO w AMERYCE

PILSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA

Marszałek J. Piłsudski z córką Wandą. (Ze zbiorów Instytutu)

KULTURA NIEZALEŻNA

W ciągu ostatniego roku zbiory Instytutu Piłsudskiego powiększyła kolekcja publikacji wydanych w Polsce poza zasięgiem cenzury państwowej. Zbiór ten (książki, gazety, plakaty i inne druki) reprezentuje polską kulturę niezależną, która mimo trudności technicznych i represji policji rozszerza stale swe pole działania.

Zniszczenie szerokiego ruchu kulturalnego, rozwijającego się w okresie Solidarności, było jednym z elementów scenariusza WRON, realizowanego konsekwentnie już od pierwszych chwil wprowadzenia stanu wojennego. Skonfiskowano cały prawie sprzęt poligraficzny oraz wiele tysięcy wydrukowanych już i przygotowanych do druku książek i gazet, aresztowano lub internowano najbardziej aktywnych działaczy, redaktorów czasopism, pracowników niezależnych wydawnictw i prasy. Fakty te warto przypomnieć, by docenić preżność ruchu, który zaczynając od nowa, już w ciągu jednego roku stał się najbardziej masową formą zorganizowanego oporu przeciw reżymowi Jaruzelskiego. Pierwsze biuletyny informacyjne i gazetki powstały w kilka dni po wprowadzeniu stanu wojennego. Gdy komunikacja została przerwana, gdy zewsząd docierały przekazywane ustnie sprzeczne i zniekształcone wiadomości o akcjach pacyfikacyjnych, strajkach i bitwach z ZOMO, zebranie wiarygodnych informacji nawet w skali jednego miasta było bardzo trudne. Jednocześnie wymiana informacji i refleksji nad tym, co się dzieje, stała się pierwszą potrzebą. Natychmiast więc, mimo niebezpieczeństwa (za wszelkie próby samoorganizacji groziły sądy wojskowe, wydające w trybie natychmiastowym wysokie wyroki) powstało wiele grup podejmujących próby organizowania niezależnej prasy. Masowym zjawiskiem stała się satyryczna i patriotyczna poezja "wojenna", tworzona najczęściej przez anonimowych autorów. Setki piosenek i ballad opisujących dramat, w którym uczestniczyli wszyscy, wyśmiewających WRON-ę, podnoszących na duchu, krążyło w rękopisach, wzbogacając się o coraz to nowe zwrotki dopisywane przez kolejnych czytelników. Do końca 1982 r. wydano poza państwową cenzurą około 247 tytułów książek, ukazywało się regularnie kilkanaście czasopism i gazet o zasięgu ogólnopolskim oraz kilkaset gazetek zakładowych i środowiskowych. Drukowano również plakaty, okolicznościowe pocztówki, ulotki, kalendarze. Ruszyła produkcja kaset magnetofonowych z nagraniami dokumentarnymi (montaże z manifestacji i strajków), piosenkami więziennymi i wojennymi.

Kultura niezależna dzisiaj obejmuje wszystkie prawie rodzaje twórczości artystycznej i literackiej, umożliwia wolny od propagandy obieg informacji, stwarza ramy organizacyjne dla nieocenzurowanych badań naukowych, dla samokształcenia i dyskusji. Jest miejscem spotkań ludzi, którzy nie chcą podporządkować się wymaganiom "ideologicznym", stawianym przez mecenat państwowy.

Kultura niezależna to ruch powstający spontanicznie w różnych środowiskach, składający się z działających samodzielnie grup, bez kierującego, ustalającego programy centrum. Ruch ten utworzył jednak struktury organizacyjne o zasięgu ogólnopolskim. Ich celem było zapewnienie warunków zarówno twórczości, jak i odbioru, a więc tworzenia niezależnego od państwa obiegu informacji i wszelkich innych przekazów kulturowych. Takimi organizacjami są: Komitet Kultury Niezależnej (KKN), Społeczny Komitet Nauki (SKN), Rada Edukacji Narodowej (REN), oraz Zespół Oświaty Niezależnej (ZON). Organizacje te nie kierują ruchem, ułatwiając jedynie porozumienie między licznymi grupami. Reprezentują ruch w sytuacjach szczególnych, gdy np. trzeba upomnieć się o ludzi więzionych i prześladowanych lub wyrazić opinię środowiska na temat jakichś społecznie ważnych wydarzeń.

Kierunki działania kultury niezależnej to: ruch wydawniczy, oświatowy, artystyczny i — nazwijmy go umownie — “eksperymentalno-badawczy”.

Najszerzy zasięg oddziaływania i największe znaczenie polityczne ma niewątpliwie ruch wydawniczy. Jego rozmiary można sobie wyobrazić na podstawie danych liczbowych, jakich dostarczają opracowywane na bieżąco bibliografie wydawanych “w podziemiu” druków. Co roku ukazuje się poza cenzurą w PRL około 400 tytułów książek w nakładach przeciętnie 2000-3000 egzemplarzy. (Niektóre pozycje, jak np. “Historia Polityczna Polski” Z. Kerstenowej, czy “Historia Solidarności” Holzera osiągnęły nakłady przekraczające 6000 egz.). Około 30 czasopism społeczno politycznych i literackich (kwartalniki, miesięczniki) ukazuje się od kilku lat regularnie w nakładach około 1000-3000. Prócz tego stale wychodzi na terenie całego kraju około 500 gazet, z których najbardziej popularne, jak np. “Tygodnik Mazowsze” czy “KOS”, osiągają nakłady przekraczające 40 tys. egzemplarzy. Niezależne oficyny wydawnicze produkują także dużą ilość druków ulotnych, okolicznościowych kalendarzy, pocztówek, znaczków pocztowych (serie poświęcone pamięci Józefa Piłsudskiego znajdują się w zbiorach Instytutu). “Wypuszczane” są także w obieg imitacje banknotów z nadrukami Solidarności lub napisami ośmieszającymi władzę (np. wydany w 1984 r. banknot “Zero dollars — only for communists” do złudzenia przypominający prawdziwe dolary). Ostatnio pojawiły się na rynku kultury niezależnej videokasety z filmami i reportażami.

Co jest treścią wydawanych w niezależnym obiegu publikacji? Najczęściej powtarzające się tematy dotyczą Polski lat 80-tych, opracowań analitycznych przedstawiających rozmiary, przyczyny i skutki społecznego i ekonomicznego kryzysu, tekstów programowych, publicystyki politycznej, dokumentów (np. pełna dokumentacja likwidacji stowarzyszeń twórczych, dokumentacja aktów bezprawia itp.). Wiele pozycji reprezentuje literaturę piękną, zarówno polską, jak i obcą. W obiegu kultury niezależnej publikuje się szereg znanych autorów, szczególnie literatury czeskiej i rosyjskiej (Kundera, Havela, Sołżenicyna, Mandelsztama, Brodskiego). Pierwsze polskie przekłady Orwella i “Blażanego Bębenka” Grassa ukazały się właśnie w wydawnictwach niezależnych. Obok aktualnej publicystyki politycznej, opracowań analitycznych i dyskusji

programowych, w tekstach poza cenzurą najczęściej miejsca zajmuje historia. Tematy szczególnie zafałszowane, lub całkowicie nieobecne w oficjalnych wydawnictwach i podręcznikach szkolnych poruszane są najczęściej; zwłaszcza: historia dwudziestolecia międzywojennego, ruchu oporu w czasie okupacji hitlerowskiej, dzieje "przejmowania władzy ludowej" w Polsce (okres 1944-45) oraz historia oporu przeciwko komunistycznym rządóm w innych krajach bloku wschodniego (powstania - niemieckie i węgierskie oraz Praska Wiosna).

Sporo książek i artykułów poświęconych jest problematyce teoretycznej z zakresu nauk społecznych, politycznych, filozoficznych, ekonomicznych. Warto wspomnieć takie pozycje, jak "Nędza historycyzmu" Poppera, "Droga do niewolnictwa" Hayeka, "Zródła totalitaryzmu" Hanny Arendt, "Eseje filozoficzne" Leszka Kołakowskiego, "Problem winy" Karla Jaspersa i wiele innych i znanych w kręgu kultury europejskiej pozycji, które nie były przedtem drukowane w PRL.

Drugim nurtem działań kultury niezależnej jest ruch oświatowy. Od pierwszych miesięcy stanu wojennego rozpoczął pracę zespół przygotowujący do druku wydawane w serii ciągłej Zeszyty Edukacji Narodowej, zawierające materiały samokształceniowe. Zeszyty obejmują problematykę bardzo różnorodną: historyczną, ekonomiczną, socjologiczną, a zatem wszystko to, co może pomóc w zrozumieniu otaczającego świata, w poznaniu jego społecznych mechanizmów. Ukazują się obecnie trzy czasopisma nauczycielskie: warszawskie "Tu i teraz", "Solidarność nauczycielska" wydawana w Lublinie, oraz pismo nauczycieli Gdańska. Szeroki zasięg mają wszechnice robotnicze organizowane na terenie całej Polski, także (choć w niewielkim zasięgu) w środowiskach wiejskich. Tematy "zamawiane" przez koła samokształceniowe poszukujące prelegentów pokrywają się z tematyką występującą najczęściej w niezależnych wydawnictwach. Są to: aktualna sytuacja w Polsce i perspektywy pożądanej zmiany, historia Polski, problematyka ekonomiczna, myśl polityczna w Polsce i w krajach zachodnich.

Niezależna działalność artystyczna rozwinęła się dzięki pomocy Kościoła; stał się on nowym mecenasem zapewniającym warunki twórczości artystom, którzy nie znaleźli miejsca w ramach instytucji państwowych. Istnieje więc teatr niezależny, w którym występują najlepsi aktorzy scen polskich, pojawiają się "konspiracyjne" kabarety, odbywają się recytacje poezji, koncerty, wystawy, spotkania autorskie. W imprezach tych uczestniczy wielotysięczna publiczność. Prócz wystaw i koncertów organizowanych pod patronatem Kościoła i w przestrzeni kościelnej, gdzie policja na ogół nie wkracza, istnieje w większych miastach wiele prywatnych galerii plastycznych, a artyści zapraszani są często na występy do prywatnych mieszkań, również i na wsi.

Kultura niezależna obejmuje także szereg inicjatyw, których celem jest umożliwienie publikacji badań i analiz "zakazanych". Są to analizy ekonomiczne czy socjologiczne, które nie mogą ukazać się w ocenzurowanych wydawnictwach państwowych, chociaż wykonane zostały za państwowe pieniądze i w ramach oficjalnie istniejących instytucji. Podejmuje się również prace

Niezależne wydawnictwa stają się szkołą samoorganizacji, dyscypliny i społecznego działania, kształtują ludzi odważnych i upartych w oporze wobec władzy. Uczą także ekonomicznego myślenia, jako że działalność ta stwarza dla wielu ludzi niezależny rynek pracy. To również podstawa do tworzenia się grup silnie zintegrowanych, w których powstają autentyczne więzi przyjaźni dające poczucie oparcia i realną pomoc w sytuacjach zagrożenia.

Oficyny wydawnicze, a nawet redakcje gazet uzyskują dość szybko pewne dochody, pozwalające na rozszerzenie i rozwinięcie dalszej działalności, mimo że ceny książek z niezależnego obiegu coraz bardziej zbliżają się do wysokości cen książek wydawanych przez państwowe wydawnictwa.

Niezależne oficyny oszczędzają dzięki temu, że nie są obciążone biurokratycznym aparatem administracyjnym, z drugiej strony jednak za wszystkie materiały zdobywane nielegalną drogą muszą płacić sumy znacznie przekraczające wysokość normalnych cen rynkowych. Do tego dochodzą koszty utrzymania lokali, koszty transportu (kupowana "na lewo" benzyna). Każda książka pochłania przecież tony papieru, który zwykle trzeba transportować na raty, aby nie budzić podejrzeń i nie narażać ludzi na więzienie, a firmy — na utratę cennego materiału. Pracujący dla tych wydawnictw drukarze i składacze, a także organizatorzy utrzymują się z osiągniętych zysków. Jest to konieczność nie tylko ze względu na to, że czas poświęcony tej pracy uniemożliwia równoczesne wykonywanie jakiegoś innego zawodu. Najczęściej są to ludzie pozbawieni — ze względów politycznych — innej możliwości zarobkowania. Płaci się również — z tych samych powodów — autorom, redaktorom, korektorom, tłumaczom, maszynistkom, którzy nawet jeśli są na państwowym etacie, to zarabiają tak mało, że muszą mieć dodatkowe źródło utrzymania.

W wypadku książek przeznaczonych dla określonego odbiorcy, np. młodzieży szkolnej, ceny druków, choć w stosunku do oficjalnych niewysokie, muszą być szacowane znacznie poniżej kosztów produkcji. Niezależny obieg to nie tylko zdrowy biznes, lecz przede wszystkim działalność polityczna i społeczna, forma walki i oporu. W funkcjonowanie każdej firmy czy redakcji musi być wliczone ryzyko "wypadki", interwencji policji. Każde najście staje się prawdziwą klęską ekonomiczną, zaś w wypadku dużej firmy oznacza milionowe straty, konfiskatę mienia (maszyn poligraficznych, papieru) zniszczenie efektów wielu miesięcy czy nawet lat ciężkiej pracy. To także często klęska osobista ludzi zaangażowanych w tę działalność. Więzienie, brutalne śledztwo, z którego nie każdy potrafi wyjść zwycięsko. Wypadki zdarzają się najczęściej — jak w powieściach kryminalnych — na skutek nieprzewidzianego zbiegu okoliczności. Zdarza się jednak również lekkomyślność i nieuzasadnione lekceważenie przeciwnika. Przecież policja PRL w odróżnieniu np. od polskiego przemysłu, dysponuje bardzo nowoczesnym sprzętem, jest dobrze wyszkolona i wysoko opłacana. Z tych powodów obieg niezależny musi korzystać z pomocy różnych fundacji i stowarzyszeń społecznych. Nie jest jednak przez nie utrzymywany. Pomoc najczęściej sprowadza się do dostarczenia sprzętu poligraficznego.

Na koniec krótka informacja o wydawnictwach kultury niezależnej w zbio-

rach Instytutu Piłsudskiego. Obejmują one okres Solidarności (1980 r. - grudzień 1981) oraz okres od wprowadzenia stanu wojennego do chwili obecnej. Zbiory pierwszego okresu zawierają najważniejsze teksty programowe i czasopisma związkowe, np. "Tygodnik Solidarność". Kolekcja z drugiego okresu zawiera najważniejsze czasopisma społeczno polityczne jak "Arka", "Polityka polska", "Bez Dekretu" (pisma krakowskie). "Krytyka", "Vacat", "Spectator", "Nowy Zapis", "Karta" (z Warszawy), "Obecność", "Dziś", "Walka", "Baza", "Unia" (z Wrocławia), "Obraz" ze Szczecina, "Niepodległość", "13 Grudnia", "Spotkania" i inne; gazety Solidarności o zasięgu ogólnopolskim, np. "Tygodnik Mazowsze", "Wola", "Hutnik", "KOS"; gazety regionalne z terenu całej Polski — "Solidarność Grzegorzeka", "Biuletyn Małopolski", "Wielkopolska", "Solidarność Śląsko-Dąbrowska"; gazety środowiskowe — "Biuletyn Międzywydawniczy" (pismo członków i sympatyków Solidarności wydawnictw oficjalnych), "Służba Zdrowia", "Nowy Głos PAN-u", "Solidarność Nauczycielska"; opracowania i dokumenty wydawane przez Archiwum Solidarności, oraz Centrum Dokumentacji i Analiz, Dokumenty Komitetu Helsińskiego w Polsce rejestrujące przypadki nadużycia władzy, gromadzące raporty o sytuacji więźniów politycznych w Polsce.

Zbiory Instytutu zawierają również opracowania bibliograficzne, dotyczące kultury niezależnej oraz katalogi i informacje innych archiwów w Stanach Zjednoczonych, gromadzących druki polskich wydawnictw niezależnych od 1980 r. do chwili bieżącej. Prócz tego kolekcja zawiera plakaty i znaczki pocztowe wydrukowane przez wydawnictwa podziemne.

Wśród tych rozmaitych publikacji znajduje się wiele artykułów i druków okolicznościowych, oraz książek poświęconych postaci Józefa Piłsudskiego. Zainteresowanie myślą polityczną Piłsudskiego i fascynacja jego osobowością jest zjawiskiem powszechnym. Fakt, że jako pierwszy rzucił hasło niepodległości, był konspiratorem i wydawcą prasy podziemnej, walczył o niepodległość i był zwycięskim wodzem w walce z bolszewikami — trafia szczególnie do wyobraźni młodego pokolenia.

Kultura niezależna budując wolną Polskę już dziś ustanawia pomost między przeszłością a dniem dzisiejszym, walczy o utrzymanie ciągłości tradycji narodowej. Dla ludzi zaangażowanych w tę walkę obecność dowodów ich działalności w Instytucie Piłsudskiego — placówce tak ważnej dla przechowania wartości polskiej kultury — jest sprawą bardzo istotną.

Ukazała się ostatnio książka p.t. JÓZEF PIŁSUDSKI-Korespondencja 1914 - 1917 w opracowaniu Stanisława Biegańskiego i Andrzeja Suchcitz.

Szata graficzna L. Englerta; Wydawca: Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie. Listy te wraz z komentarzami i przypisami stanowią znakomity przyczynek do historii Polski tego okresu.

Do nabycia: PIŁSUDSKI INSTYTUT OF AMERICA,
381 Park Ave. South, Suite 701, New York, N.Y. 10016
Cena \$12.50 plus koszt przesyłki \$1.50

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-INFORMACYJNA

Miniony rok 1985 był okresem wzmożonej działalności Instytutu nie tylko w Nowym Jorku, ale również na innym terenie. Po raz pierwszy Instytut uczestniczył w dwu ważnych imprezach w Londynie:

1. Stałej Konferencji Muzeów i Bibliotek Polskich na Zachodzie w dniach 14-16 września 1985 r. Podczas jednej sesji prezes Jordanowski wygłosił prelekcję z przezroczami o zbiorach Instytutu w Ameryce.
2. W Kongresie Kultury Polskiej w dniach 15-20 września 1985 r., gdzie Instytut był reprezentowany przez wiceprezesa Pawłowicza, który wygłosił odczyt na temat działalności Instytutu w Ameryce.

Wyjazd Prezesa i Wiceprezesa Instytutu do Londynu odbył się na ich własny koszt.

Działalność Instytutu na terenie lokalnym przedstawiała się następująco:

Prezes Jordanowski wziął udział w całodziennym seminarium zorganizowanym 7 lutego 1985 r. przez New York Public Library na temat konserwacji kolekcji archiwalnych; 27 kwietnia Prezes wygłosił prelekcję o Józefie Piłsudskim na akademii połączonych towarzystw w Passaic, N.J., zaś 16 listopada uczestniczył, jako jedyny Polak i wygłosił okolicznościowe przemówienie na uroczystym zebraniu grupy ukraińskiej (Petlurowców), z udziałem ich Prezydenta prof. Borysa Lewickiego i Ukraińskiego Rządu na Emigracji.

W związku z 50 rocznicą śmierci Marszałka Józefa Piłsudskiego urządzono w Instytucie, w dniach 11 i 12 maja, wystawę dokumentów związanych z jego osobą. Na kilka miesięcy przed tym zostały rozesłane do prasy artykuły o życiu i działalności Józefa Piłsudskiego, a pp. Michał Budny, Stanisław Jordanowski i Tadeusz Pawłowicz udzielili okolicznościowych wywiadów radiowych dla "Głosu Ameryki". Ponadto został ogłoszony konkurs na plakat i esej o Marszałku Piłsudskim. Nagrody otrzymali: Rafał Olbiński, artysta-grafik i Bogdan Szczebłowski, historyk. Wystawę przygotował p. Andrzej Zarembo. Dnia 18 maja odbyła się uroczysta akademie zorganizowana przez wiceprezesa Tadeusza Pawłowicza, przy ofiarnej pomocy młodzieży, a w szczególności Jerzego Świątkowskiego, Tomasza Księżyka i Krzysztofa Leszczyńskiego.

Honorowy protektorat nad Akademią objęli: J.E. Jan kardynał Król, Dr Wanda Piłsudska, prof. Zbigniew Brzeziński, prof. Wacław Jędrzejewicz i prezes K.P.A. Alojzy Mazewski.

Z okazji tej uroczystości listy nadesłali: Prezydent USA Ronald Reagan, Prezydent R.P. Edward Raczyński, Joseph kardynał O'Connor, gubernator Mario Cuomo, senator Alfonse D'Amato, burmistrz Nowego Jorku Edward Koch i szereg innych osób. Gubernator stanu Massachusetts, Dukakis, proklamował dzień 12 maja "Dniem Piłsudskiego". Prasa polska zamieściła sprawozdanie z przebiegu uroczystości.

Dr Wanda Piłsudska, która przybyła z Londynu specjalnie na Akademię oraz p. Juliusz Englert — również z Londynu — odwiedzili Instytut w dniu

poprzednim.

Dnia 8 czerwca 1985 r. odbyła się w lokalu Instytutu uroczystość nadania stopnia naukowego doktora p. Piotrowi Sierantowi za pracę pt. Zagadnienie "Burzy" w Okręgu AK Kielce.

W ramach działalności odczytowej prowadzonej przez Instytut odbyły się następujące prelekcje:

- O roli Kościoła w Polsce, dn. 2 lutego;
- O świadomości społecznej w PRL, dn. 27 kwietnia;
- O kulturze niezależnej w PRL, dn. 3 listopada; w związku z tym odczytem przygotowano wystawę polskich wydawnictw niezależnych będących w posiadaniu Instytutu;
- Wieczór autorski Jana Nowaka w związku z niedawno wydaną książką p.t. "Wojna w eterze", dn. 12 grudnia;
- O programach polskich ruchów wolnościowych w latach 60-tych i 70-tych;
- Polska w latach 1945-1956 — próba syntezy, dn. 7 lutego 1986 r.

Opiekę nad akcją odczytową sprawowała dr Magda Kapuścińska.

Prócz historyków polskich, z materiałów archiwalnych Instytutu korzystali uczeni innych narodowości, jak np. Jarosław Haywas z Kongresu Ukraińskiego, poszukujący materiałów o okupacji sowieckiej Małopolski Wschodniej w latach 1939-41; Otto Braun z Monachium, badający dzieje masonerii w Polsce; Dr Clark Whalton, współpracownik burmistrza Kocha, studiował sprawę Katynia i oglądał dokumentalny film na ten temat; Hal Elliott Wert z uniwersytetu w Kansas City, piszący książkę na temat amerykańskiej pomocy krajom europejskim w czasie II wojny światowej.

W ubiegłym roku Instytut odwiedziło i korzystało z jego zbiorów ponad 200 osób, w tym cały szereg — wielokrotnie.

Działalność wydawnicza w ubiegłym roku zamyka się wydaniem XIX tomu "Niepodległości" pod redakcją M. Budnego, przy współpracy prof. W. Jędrzejewicza, oraz IV wydaniem "Życiorysu Józefa Piłsudskiego".

W druku znajduje się pierwsze wydanie "Życiorysu" w języku francuskim i III wydanie "Kroniki" z suplementem. Warto tu dodać, iż pod koniec 1985 r. ukazało się w kraju podziemne wydanie "Życiorysu".

* * *

Rok 1985 przyniósł zmiany w składzie Rady Instytutu, do której weszło kilka osób młodszego pokolenia, oraz w Redakcji "Niepodległości", którą objął p. Michał Budny, dotychczasowy sekretarz redakcji. Dr Anna Cienciała, zrzekła się stanowiska redaktora ze względu na trudności załatwiania wszystkich spraw drogą korespondencyjną.

Honorowy członek prof. Wacław Jędrzejewicz sprawuje kierownictwo naukowe Instytutu i służy radą w wielu wypadkach.

Kierownictwo biura Instytutu objął p. Czesław Karkowski, doktor Filozofii Uniwersytetu Poznańskiego i były wykładowca tego przedmiotu na Uniwersytecie Wrocławskim.

W pracach Sekretariatu pomaga pani Klara Karpińska. Za jej bezinteresowność należy się nasza wdzięczność.

ARCHIWUM

W 1985 r. archiwum Instytutu Józefa Piłsudskiego wzbogaciło się o następujące zbiory. Wykaz w kolejności otrzymywania:

1. Struktura A.K. (SZP-ZWZ), opracowana przez płk.dypl. Plutę-Czachowskiego i konsultowana z gen. St. Tatarem "Erazmem", ppłk. L. Muzyczką "Benedyktem", ppłk.dypl. Z. Janke "Walterem" i innymi.
2. Część archiwum Ryszarda Wragi (Jerzego Niezbrzyckiego) przekazane przez wdowę.
3. Korespondencja J. Sosnkowskiej z W. Domaniewskim z lat 1970-71.
4. Wspomnienie Wojciecha Świętosławskiego o prof. Ignacym Mościckim.
5. Rozkaz gen. Kukiela z 19.VI.1940 r. w sprawie zwalniania ze służby żołnierzy polskich we Francji; włączono do archiwum gen. Jaklicza.
6. Płk. Rybikowski nadesłał swą korespondencję z gen. Sosnkowskim i p. Sosnkowską; również materiały dotyczące płk. Rybikowskiego i Ludomiła Rayskiego.
7. Od Tomasza Babińskiego nadeszły materiały uzupełniające archiwum ojca, Witolda Babińskiego.
8. Antoni Baliński z Ekwadoru przekazał oryginał listów uwierzytelniających wystawionych posłowi do Afganistanu, Józefowi Wierusz-Kowalskiemu, z podpisami prezydenta I. Mościckiego, premiera J. Piłsudskiego i ministra spraw zagranicznych A. Zaleskiego.
9. Kopia dokumentów z archiwum emisariusza A.K. — Jana Nowaka (Zdzisława Jeziorańskiego) z okresu 1943-45.
10. Materiały uzupełniające do archiwum Jerzego Ponikiewskiego.
11. Od prof. W. Drzewienieckiego nadeszły materiały dotyczące bitwy o Monte Cassino — dokumenty ze Sztabu Regulacji Ruchu.
12. Płk.dypl. P. Harcaj przekazał zebrane przez siebie dokumenty dotyczące bitwy o Monte Cassino: sprawozdania z poszczególnych natarć, szkice, rozkazy, zdjęcia, wycinki prasowe. Materiały te włączono do zespołu "Wojny Polskie".
13. Do archiwum osobowego włączono dokumenty dotyczące Zdzisława Dziadulskiego: zdjęcia, dokumenty i listy ze Starobielska, przekazane przez wdowę za pośrednictwem p. Władysława Żeleńskiego z Paryża.
14. Archiwum osobowe wzbogaciło się również o dane dotyczące rodziny Gieysztorów:
  - manuskrypt pracy Mariana Gieysztor "O powszechnym zjawisku uprawiania nauki";
  - materiały do genealogii rodziny Gieysztorów;
  - pamiętnik z okresu Powstania Warszawskiego Marii Katarzyny Gieysztor.

Materiały te przekazał T. Pawłowicz.

15. Archiwum rzeczowe uzupełnione materiałami dotyczącymi Legionu Młodych.

Oprócz wymienionych pozycji w ciągu całego roku napłynęło wiele pamiątek historycznych, dokumentów, zdjęć, wycinków prasowych itp., które uzupełniły zbiory Instytutu.

Opiekę nad Archiwum sprawuje p. Joanna Zielińska.

Dziękujemy serdecznie wszystkim ofiarodawcom. Każdy dokument wzbogaca nasze archiwum i może stać się istotnym przyczynkiem do badania naszej historii.

W ubiegłym roku uporządkowano również prasę dotyczącą Józefa Piłsudskiego. Została ona ułożona chronologicznie i spisana z podaniem tytułów i autorów. Obejmuje okres od 1915 do 1985 r. włącznie.

Dziękujemy panom Janowi Kowalskiemu i Domanowi Rogoyskiemu za dostarczenie wycinków prasowych z prasy amerykańskiej dotyczących spraw polskich. Umieszczamy je w dziale Polska — Sytuacja w kraju.

* * *

Kanadyjskie archiwum gen. Kazimierza Sosnkowskiego, z wyjątkiem większości dokumentów dotyczących Powstania Warszawskiego, zostało wbrew postanowieniom testamentowym zmarłego przekazane przez wdowę, Jadwigę, do Biblioteki Ossolineum we Wrocławiu.

Natomiast decyzją francuskiego sądu apelacyjnego z dnia 2 lipca 1985 r. prochy Generała pozostaną na cmentarzu Montmorency we Francji do czasu odzyskania przez Polskę niepodległości.

* * *

BEKANTMACHUNG	OGŁOSZENIE
<p>Beitrag: <u>Beherbergung von geflüchteten Juden.</u></p> <p>Es besteht Anlass zu folgendem Hinweis: Gemäss der 3. Verordnung über Aufenthaltbeschränkungen im Generalgouvernement vom 15. 10. 1941 (VO. Bl. GG. S. 595) unterliegen Juden, die den jüdischen Wohnbezirk unbefugt verlassen, der Todesstrafe.</p> <p>Gemäss der gleichen Verordnung unterliegen Personen, die solchen Juden wesentlich Unterschlupf gewähren, Beköstigung verabreichen oder Nahrungsmittel verkaufen, ebenfalls der Todesstrafe.</p> <p>Die nichtjüdische Bevölkerung wird daher dringend gewarnt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>Juden Unterschlupf zu gewähren,</u> 2) <u>Juden Beköstigung zu verabreichen,</u> 3) <u>Juden Nahrungsmittel zu verkaufen.</u> <p style="font-size: small;">Tschelchew, den 21. 9. 42</p>	<p>Dotyczy: <u>przetrzymań uciążliwych się żydów,</u></p> <p>Zachodzi potrzeba przypomnienia, że stosownie do § 3 Rozporządzenia o ograniczeniach pobytu w Gen. Gub. z dnia 15. X. 1941 roku (Dz. Rozp. dla GG. str. 595) żydzi, opuszczający dzielnicę żydowską bez zezwolenia, podlegają karze śmierci.</p> <p>Według tego rozporządzenia osobom, które takim żydom udzielają ukrycia, przysługę, dostarczą im jedzenia lub sprzedają artykuły żywnościowe, grozi również kara śmierci.</p> <p>Niniejszym ostrzeżę się stanowczo ludność nieżydowską przed:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>udzielaniem żydom przytułku,</u> 2) <u>dostarczaniem im jedzenia,</u> 3) <u>sprzedawaniem im artykułów żywnościowych.</u> <p style="font-size: small;">Czapłowski, dnia 21. 9. 42</p>
<p>Der Stadthauptmann Dr. Franke</p>	

Z Archiwum Instytutu.

DZIAŁ PRASY

Podobnie jak i inne zbiory powiększył się również dział prasy. Oprócz stałego napływu periodyków z prenumeraty i wymiany Instytut wzbogacił się o rocznik 1920 "Tygodnika Ilustrowanego", ofiarowany przez p. Waltera Słomiaka; roczniki 1981, 1982, 1983, 1984 "L'Osservatore Romano" w języku polskim, podarowane przez panią Halinę Lissowską-Muller z Sao Paulo. Wszystkim ofiarodawcom serdecznie dziękujemy, a zwłaszcza pp. K. Hessowi, J. Kowalskiemu i ks. P. Narkunowi za regularne przekazywanie Instytutowi prasy krajowej i polonijnej.

W prowadzeniu działu prasy wydatnie pomaga p. Klara Karpińska.

FILMY i TAŚMY

W tym dziale zbiory powiększyły się o taśmę video z akademii ku czci marszałka Piłsudskiego w dniu 18 maja 1985 r.

Za pośrednictwem p. Edmunda Banasikowskiego Instytut otrzymał zbiór ponad 200 oryginalnych taśm magnetofonowych z audycjami sekcji polskiej Radia Wolna Europa, nagranych w latach 50-tych i 60-tych.

ZBIORY FOTOGRAFICZNE

... w minionym roku powiększyły się o 102 fotografie i kartki ilustrowane, które wzbogaciły następujące działy:

J. Piłsudski — 14, Kopiec na Sowińcu — 6, Grobowiec — 8, Legiony — 2, II Wojna Światowa — 10, osobistości: gen. Boruta-Spiechowicz — 7, gen. Grot Rowecki — 6, Zientarski — 1; miejscowości — 26; Solidarność — 32.

Ofiarodawcami byli członkowie rodzin wyżej wymienionych, działacze Solidarności oraz p. J. Kucharski; bezimiennie przekazano 26 fotografii.

Wszystkim, którzy przekazali dary Instytut składa serdeczne podziękowania. W zbiorach znajduje się obecnie 15549 fotografii, często wykorzystywanych przy najrozmaitszych okolicznościach, jak np. artykuły w prasie, ilustracje do książek, czy materiał do programów telewizyjnych.

Zbiorami opiekuje się p. Jerzy Kucharski.

ZBIORY FILATELISTYCZNE

... w ubiegłym roku nie uległy zmianie i składają się z czterech zasadniczych działów:

1. J. Piłsudski — znaczki i specjalne datowniki;
2. Wycinki pieczętek legionowych pochodzących z rozmaitych dokumentów;
3. Kartki ilustrowane NKN — około 400 o tematyce legionowej;
4. Album czystych znaczków polskich z lat 1919-39.

W 1985 r. powstał nowy dział — znaczki i arkusiki propagandowe Solidarności, publikowane w latach 1981-85, ofiarowane przez p. Jana Kusia wilo-

ści 47 sztuk, któremu składamy serdeczne podziękowanie za ten cenny i ciekawy dar.

Zbiorami opiekuje się p. Jerzy Kucharski, którego praca pt. "Postal Stationary of the Polish Legion 1914-1917" ukazała się drukiem w wydawnictwie Polonus Philatelic Society w Chicago.

GALERIA OBRAZÓW

... powiększyła się o następujące cenne pozycje: Alfred Wierusz-Kowalski — "Kozak (w baszłyku) na koniu w górach Kaukazu" (olej na desce), Wojciech Kossak — "Potyczka w 1920 r." (olej na płótnie), Juliusz Kossak — "Towarzysz Pancerny" (rycina) i dwa ołówkowe portrety-miniatury Marii i Walerego Starczewskich, wykonane w Rzymie przez Kazimierę Dąbrowską (1946).

Prace te pochodzą z daru p. Alicji Starczewskiej, która ponad to ofiarowała Instytutowi kilka innych dzieł sztuki i wyrobów rzemiosła artystycznego.

Również kilka obrazów, które nie weszły do stałej kolekcji Instytutu, otrzymaliśmy od wykonawców testamentu śp. Jadwigi Pułaskiej (1906-1983). Jesteśmy bardzo wdzięczni za te cenne dary.

Zaświadczenia szacunkowe dla ofiarodawców dzieł sztuki wystawił bezpłatnie Z. Michał Legutko (Lipert Gallery) za co mu bardzo dziękujemy.

SPROSTOWANIE: Na str. 4 poprzedniego Biuletynu mylnie określiliśmy autorstwo popiersia i odcisku ręki marszałka Piłsudskiego, znajdujących się w zbiorach Instytutu. Otóż autorką popiersia, wykutego w miedzi w 1938 r. jest Elwira Zacher-Mazurczykowa (1907-1971), a odcisk w brązie lewej ręki Marszałka został zrobiony w Wilnie przez rzeźbiarkę Annę Dreszerową, żonę gen. Rudolfa Dreszera. Za pomyłkę przepraszamy.

BIBLIOTEKA

Tegoroczny okres sprawozdawczy był pomyślny dla Biblioteki Instytutu, gdyż skatalogowano 386 książek i broszur, a więc o 66 pozycji więcej niż w roku 1984. Na tę ogólną sumę nowych nabytków złożyły się zarówno dary poszczególnych osób czy instytucji, wymiana z bibliotekami krajowymi, jak również zakup książek z funduszy Instytutu.

Następujące osoby i instytucje nadesłały dary książkowe (ilość ofiarowanych pozycji w nawiasach): Z. Nagórski (94); Biblioteka KUL-u w Lublinie (62); L. Seidenman (40 książek + 12 roczników paryskiej "Kultury"); Biblioteka Gdańska PAN (33); W. Domaniewski (32); N. Wraga (31); prof. Z. Landau, Szkoła Gł. Planowania i Statystyki (23); J. Weiss (19); St. Jordanowski (17); D. Rogoyski (12); A. Rudzki (11); J. Kowalski (9); dr H. Kocój (8); Polska Fundacja Kulturalna, Londyn (7); Anonimowo (6); Instytut Zachodni Poznań (6); Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa (5); Wojskowy Instytut Historyczny, Rembertów (5); Biblioteka Główna Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, Poznań (5); Editions du Dialogue, Paryż (5); Biblioteka Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego (4); Biblioteka Główna Uniwersytetu Wrocławskiego (4); F. Lachowicz (4); Nowy Dziennik, Nowy Jork

(3); Hoover Institution Press, Palo Alto, CA (4); T. Kryśka-Karski, Londyn (5); Instytut Śląski w Opolu (3); Z. Bau (2); prof. A. Garlicki (2); prof. T. Hunczak (2).

Ponadto książki i broszury przekazały następujące osoby lub instytucje: J. Królikowska, J. Karpiński, prof. L. Teclaff, E. Mazurkiewicz, K. Kozielska, płk. J. Śliwiński, A. Mazewski, W. Bartoszewski, S. Piaskowski, J. Białasiewicz, dr J. Malejka, Towarzystwo "Polonia" (Warszawa), A. Rogoziński, J. Marciniak, M. Sikora (Londyn), W. Wolny, Instytut Wydawniczy "Pax" (Warszawa), Allen and Unwin, Inc. (Londyn), T. Słoński.

Cennym nabytkiem Biblioteki dla historii stosunków polsko-żydowskich jest długi artykuł prof. Jerzego Tomaszewskiego ze Szkoły Głównej Planowania i Statystyki (Warszawa) pt. "Żydzi w Zbąszyniu", ogłoszony w 30 odcinkach w czasopiśmie "Folks-Sztyme".

Zarząd Instytutu wyraża wszystkim ofiarodawcom książek gorące podziękowanie.

Kierownictwo Biblioteki Instytutu od maja 1980 r. bezinteresownie sprawuje p. Jan Weiss, a p. Zofia Doliwa poświęca, również bezinteresownie, jeden dzień w tygodniu na prace w bibliotece.

W roku sprawozdawczym Biblioteka Instytutu wzbogaciła się o następujące prace naszych członków:

- Władysław Bartoszewski, "Dni walczącej Warszawy, Kronika Powstania Warszawskiego", Londyn, Aneks, 1984.
- Michał Budny, "Wspomnienia niefrasośliwe", Londyn, Polska Fundacja Kulturalna, 1985.
- Anna M. Cienciała i Tytus Komarnicki, "From Versailles to Locarno (Keys to Polish Foreign Policy 1919-1925)". University of Kansas, 1984.
- Norman Davies, "Heart of Europe. A short history of Poland", New York, Oxford University Press, 1984.
- Lucjan Dobroszycki, "The Chronicle of Łódź Ghetto 1941-1944", Yale University Press, 1984.
- Jakub Karpiński, "Polska-Komunizm-Opozycja. Słownik", Polonia Book Fund., 1985.
- Jakub Karpiński, "Ustrój komunistyczny w Polsce", Londyn, Aneks, 1985.
- Jan Karski, "The Great Powers & Poland 1919-1945 (From Versailles to Yalta)", University Press of America, 1985.
- Jerzy Lerski, "Emisariusz Jur", Londyn, Polska Fundacja Kulturalna, 1984.
- Jan Nowak (Zdzisław Jeziorański), "Wojna w Eterze", t.1 (1948-1956), Odnova 1985.
- Ludwik A. Teclaff, "Economic Roots of Oppresion", William S. Hein Company, 1984.
- Piotr Wandycz, "Polska a zagranica", Paryż, Instytut Literacki, 1986.
- Bolesław Wierzbiański, "Teheran — Jałta — Poczdam" (Reportaż w przeszłość)", Bicentennial Publishing Corp. 1985.
- Richard Lucas, "Forgotten holocaust. (The Poles under German Occupation 1939-1944)", The University Press of Kentucky, 1986.

Powyższe książki można nabyć w Księgarni "Nowego Dziennika", 21 West 38 Str., New York, N.Y. 10018. Tel. (212) 354-0492.

* * *

"NIEPODLEGŁOŚĆ"

Pod koniec stycznia 1986 r. ukazał się kolejny, XIX tom rocznika "Niepodległość", będącego wspólnym organem Instytutów Piłsudskiego w Londynie i Nowym Jorku. Redaktorem numeru jest p. Michał Budny.

Tom ten przynosi w dziale "Materiały Źródłowe i Rozprawy" dokończenie niepublikowanej dotychczas serii listów Józefa Piłsudskiego z okresu jego pracy w PPS (lata 1900-1909). streszczenie i Indeks kompletu 250 listów, artykuły: prof. K. Lundgreen-Nielsona na temat bezpieczeństwa Polski między Wielkimi Mocarstwami (1919-1934), W. Bączkowskiego o stosunkach polsko-ukraińskich, oraz A. Suchcitzo o odznaczeniach wojskowych.

W dziale "Wspomnienia i Relacje" znajduje się dalszy ciąg wspomnień Walerego Sławka oraz wyjątki ze wspomnień prof. W. Świętosławskiego i gen. J. Jaklicza.

Tom zawiera również recenzje z książek, komunikaty oraz angielskie streszczenie zawartości.

Tom XIX zawiera 272 strony i dwie fotografie. Cena: \$12.00 + \$1.20 porto.

ZMARLI.

Jadwiga z Puławskich Jędrzejewiczowa, ur. 15 września 1895 r. w Warszawie, zmarła 19 sierpnia 1985 r. w Nowym Jorku. Pracowała w Polskiej Organizacji Wojskowej (P.O.W.) w latach 1915-1918 w Warszawie. W latach 1919-1920 była kurierką Naczelnego Dowództwa na tyłach wojsk bolszewickich. Podczas jednej z wypraw była uwięziona w Wilnie. Została odznaczona Krzyżem Niepodległości z Mieczami i dwukrotnie — Krzyżem Walecznych. Za późniejszą pracę społeczną otrzymała Złoty Krzyż Zasługi.

Kazimierz Buterlewicz, płk dypl.; ur. 15 lipca 1896 r. na Litwie, zmarł 27 grudnia 1985 r. w Bronxville, N.Y. Członek P.O.W. na Litwie brał udział w kampanii 1920 r., oficer 18 i 7 Pułku Kawalerii Wojska Polskiego, absolwent Wyższej Szkoły Wojennej, oficer Sztabu Naczelnego Wodza w Warszawie i Londynie, Szef Oddziału Społecznego II Korpusu.

Tadeusz Pełczyński, gen.; ur. 14 lutego 1882 r. w Warszawie, zmarł 3 stycznia 1985 r. w Londynie. Żołnierz Legionów Piłsudskiego, oficer dyplomowany, zajmował wysokie stanowiska wojskowe w okresie Polski Niepodległej. W 1939 r. był zastępcą dowódcy 19 Dywizji Piechoty, zaś w latach okupacji sprawował funkcję komendanta Okręgu Lublin ZWZ. 1941-1944 szef sztabu Komendy Głównej AK i zastępca dowódcy Armii Krajowej. Walczył w Powstaniu Warszawskim, następnie jeniec obozów niemieckich. Od 1945 r. na emigracji w Londynie, gdzie kierował Instytutem Polski

Podziemnej. Członek korespondent Instytutu.

Mieczysław Przybyłowski, ur. 15 września 1924 r. w Zbyszewie - Dobrzyń nad Wisła, zmarł w Nowym Jorku dn. 22 grudnia 1985 r. Pedagog, przedsiębiorca, zasłużony prezes Centrum Polsko-Słowiańskiego w Brooklynie i współwydawca "Nowego Dziennika".

Instytut otrzymał ponad to wiadomość o śmierci w ubiegłym roku następujących członków:

Stanisław Butrym, N.J.

Ks. Francis Duch, CT

Ks. Francis Gabryel, TX

M. Franciszek Geissler, N.Y.

Konrad Hackbeil, OR

Jadwiga Akelys-Kucharska,
Wenezuela;

George Lambl, PA

Michał Lezgówka, OH

Jerzy Prokulski, N.Y.

Prof. Hans Ross, członek korespondent,
Niemcy Zachodnie.

Antoni Tarnowski

Maria Trapszo-Mas, MI

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI

WACŁAW JĘDRZEJEWICZ

KRONIKA ŻYCIA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

1867 - 1935

Praca obejmuje dwa tomy. Tom I zawiera 544 strony, liczne fotografie, dwie tablice genealogiczne i mapę Polski. Obejmuje okres lat 1867-1920. Tom II zawiera 606 stron, szereg fotografii, bibliografię i indeksy obu tomów, obejmując okres lat 1921-1935.

Cena obu tomów drugiego wydania \$27. Dla członków Instytutu \$24. Wszystkie ceny wraz z przesyłką.

Nakładem Polskiej Fundacji Kulturalnej w Londynie. Czeki prosimy wystawiać na:

PILSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA

WACŁAW JĘDRZEJEWICZ

**ROLA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO
W ODBUDOWIE i UMACNIANIU
PAŃSTWA POLSKIEGO**

Wykłady prof. Wacława Jędrzejewicza są żywą kroniką życia politycznego z okresu Polski Odrodzonej. Historyk, żołnierz i dyplomata brał czynny udział w tworzeniu pierwszych Polskich Sił Zbrojnych jakimi było P.O.W., a później w pracach organizacyjnych państwa polskiego na stanowiskach dyplomatycznych, naukowych i ministerialnych.

W wykładach wygłaszanych w sposób prosty, wydarzenia o największym znaczeniu przetykane są urywkami własnych, niezwykle ciekawych wspomnień, rzucających często właściwe światło na wiele problemów naszego XX-lecia.

Stron 72 dużego formatu. Cena \$6.00. Do nabycia w Instytucie Piłsudskiego w Nowym Jorku.

DARY-DONATIONS

Jednorazowe dary i dobrowolnie podwyższone składki członkowskie otrzymane w ciągu roku 1985

Single donations and voluntarily increased membership dues received during the year 1985.

Alfred Jurzykowski		Walter Michałowski	112.00
Foundation, Inc.	\$ 30,000.00	George Bajor	100.00
Jan Golembiowski		Zbigniew Brzeziński	100.00
(spadek-legacy)	7,272.81	Andrzej Cisek	100.00
Helena Fedorowicz		Danuta Cisek	100.00
(spadek-legacy)	4,000.00	Romuald Dymski	100.00
Halina Janiszewska	1,125.00	M. Grodzicki de Łada	100.00
George Braynack	1,110.00	Greenpoint Society	100.00
Jan Kowalski	1,050.00	Hippocrene Books	100.00
Christopher Boreyko	1,000.00	Ronald Kowalski	100.00
Stanisława Grodzka	1,000.00	H & H. Kozłowski	100.00
Wacław Szukiewicz	1,000.00	Halina Maeder	100.00
Leon Śliwiński	1,000.00	Grażyna Marmajewska	100.00
Tadeusz Pawłowicz	870.00	Caroline Matecki	100.00
Wiesław Domaniewski	550.00	Irene Narkiewicz	100.00
Anonimowo-anonymous	500.00	Józef Piotrowski	100.00
Embassy Television	500.00	Mieczysław Przybyłowski	100.00
Amelia Korab	500.00	Bolesław Rodowicz	100.00
Polish Slavic Union	500.00	Tadeusz Sadowski	100.00
Jan Kurdwanowski	400.00	Oskar Schenker	100.00
Mr. & Mrs. Piotr Skarbowicz	310.00	Marian Sierant	100.00
J. Giedroyć, "Kultura"	303.00	Ludwik Seidenman	100.00
Janina Kulikowska	290.00	Zofia Seidenman	100.00
D.N.A. "Poland" Ltd.	250.00	Genowefa Sobkowicz	100.00
Włodzimierz Falencki	250.00	S.P.K. Koło 16	100.00
Jacek Gałazka	250.00	S.P.K. Koło 35	100.00
S.W.A.P. Koło 37	250.00	Witold Sulimirski	100.00
Readers Digest Foundation	200.00	Edmund Sułkowski	100.00
S.P.K. Zarząd Główny	200.00	Felix Śmigiel	100.00
S.P.K. Koło 31	185.00	J. & E. Thompson	100.00
Irena Wandycz	175.00	Henry & Estelle Zwoliński	100.00
A.E. Ehrenkreutz	150.00	Leon Chojecki	90.00
Jozef Jordanowski	150.00	Ewa Żebrowska	85.15
Lesław Jurewicz	150.00	Alicja Fiszman	85.00
Tadeusz Kwiatkowski	150.00	Stanisław Jordanowski	85.00
Alex Kopczynski	150.00	Sons of Poland	85.00
Grażyna Marmajewska	150.00	Andrew Beck	80.00
Irene Sova	150.00	Jadwiga i Jan Nowak	80.00
Jan Weiss	150.00	Barbara Beck-Bliven	75.00
American Express	130.00	Telesfor Jankowski	75.00
Krystyna Piórkowska	130.00	Walter Maźnicki	75.00
Wiktor Zahorski	130.00	Tadeusz Przedpełski	75.00
S.W.A.P. Post 36	125.00	Zagłoba Society	75.00
Jan Kapuściński	120.00	Wincenty Gortat	74.00
Zofia Michałowska	112.00	Anthony Benis	73.00

Włodzimierz Bączkowski	72.00	Paul Odłyżko	50.00
S.P.K. Koło 13 (Canada)	71.25	Stefan Orzechowski	50.00
Gowling & Henderson	71.10	Andrew Pajewski	50.00
W. & M. Rambird	71.10	Tom Podl	50.00
Zarema Bau	70.00	Polish American Congress (FL)	50.00
Michael Budny	70.00	Romuald Przyborowski	50.00
Wojciech Głodowski	70.00	Doman Rogoyski	50.00
Richard Mossin	70.00	Jerzy Rose	50.00
Zdzisław Baran	60.00	Jerzy Sadowski	50.00
Kapuściński Jan	60.00	Stefan Shrier	50.00
Kapuścińska Magda	60.00	Tadeusz Slonski	50.00
J. Miedziński	60.00	Bogdan Stachewicz	50.00
Tamara Pusłowska	60.00	W.J. Stankiewicz	50.00
Stanisław Skora	60.00	Peter Stevens	50.00
Kathleen Crock	56.86	S.P.K. Koło 19	50.00
J. Z. Lepecki	55.00	S.W.A.P. Post 81	50.00
Ada Bajor	50.00	Eugene Śliwowski	50.00
Jerzy Bajor	50.00	Jerzy Świątkowski	50.00
Antoni Baliński	50.00	Ludwik Teclaff	50.00
Andrzej Beck	50.00	W. L. Werhun	50.00
Ewa Beck	50.00	Richard Winter	50.00
Stanisław Bednarski	50.00	Józef Zwistocki	50.00
Jan Bieniowski	50.00	Janina Pawliszak	47.00
J. K. Bogucka	50.00	Mathilda Shrier	45.00
Leon Boyar	50.00	Julian Dobroszycki	40.00
Michael Bryce	50.00	Kazimierz Hess	40.00
Paweł Chadzyński	50.00	Jarostaw Mulyk	40.00
Anna Cienciata	50.00	A. St. Nitecka	40.00
Samuel Cohen	50.00	Andrzej Pomian	40.00
John Czas	50.00	E. Talat-Kielpsz	40.00
Edward C. Ćwikło	50.00	Stanislaw Skora	40.00
T. Dziekanowski-Wieniawa	50.00	Zygmunt Wygocki	37.60
Mariusz Ehrlich	50.00	Jerzy Lasocki	37.00
Leszek J. Fiutowski	50.00	C. J. Birchall	35.89
Zdzisław Fiutowski	50.00	M. A. Kawerniński	35.89
Irena Dyrz-Freeman	50.00	Stephanie Nicolas	35.89
Fusion Alloys	50.00	Roman Pałczyński	35.85
Halina Grodzicki	50.00	Chris Paliure	35.85
Władysław Jędrych	50.00	P.D. Van der Puis	35.85
Grażyna Kamińska	50.00	J. E. Reid	35.62
John Kaźmierski	50.00	Stanisław Babiński	35.60
Tadeusz Kuźmirek	50.00	K. K. Bell	35.60
Tomasz Kępiński	50.00	Z. Grudziński	35.60
Eugene Kleban	50.00	Betts	35.55
Józef Kleszczyński	50.00	M. & S. Kirste	35.55
Andrzej Korboński	50.00	Robert Langton	35.55
Marian Kozień	50.00	Joseph Rudnicki	35.55
Janusz Kucharski	50.00	Z. Rylski	35.55
Julian Kulski	50.00	Ania E. O'Brien	35.00
W.S. Kuniczak	50.00	Tadeusz Korsak	35.00
J. A. Marjańczyk, Monsignor	50.00	Andrew Szper	35.00
Edmund Mazurkiewicz	50.00	Steven Załoga	35.00
John S. Nowicki	50.00	Development Information Center	33.52

John Domaniewski	30.00	Leopold Obierek	25.00
Wacław Jędrzejewicz	30.00	Karol Pilarczyk	25.00
L. Kisiel	30.00	Polish Cadets, Group 1134	25.00
Jerzy Kucharski	30.00	Polish Nat. All. Lodge 433	25.00
A. Radziejowska	30.00	Polish Slavic Center	25.00
Charles Sutkiewicz	30.00	Polish University Club	25.00
Wacław Soroka	30.00	Stanisław Radgowski	25.00
Stanisław Zajączkowski	30.00	Jerzy Sadowski	25.00
Z. S. Walko	28.44	Maria Stadnik	25.00
Dorothy Mc Intire	28.40	Lucas Stobierski	25.00
Association of Polish Paratroopers	25.00	S.P.K. Koło 3	25.00
Romuald Bulas	25.00	S.P.K. Koło 43	25.00
Patricia Clemens	25.00	S.P.K. Koło 53	25.00
Walter Domowicz	25.00	S.W.A.P. Post 51	25.00
John Drwal	25.00	S.W.A.P. Post 74	25.00
John Edwards	25.00	S.W.A.P. Post 90	25.00
Stephen Freeman	25.00	S.W.A.P. Post 173	25.00
Stefan Ginilewicz	25.00	Mary Śmiałowski	25.00
W. R. Hensel	25.00	Alice Tarnowski	25.00
Hoover Institution	25.00	Zbigniew Tazbir	25.00
Z. F. G. Jaworski	25.00	Eugenia Teperowicz	25.00
M. Kornłowicz-Biedul	25.00	Józef Zieliński	25.00
Stefan Kowalik	25.00	A. A. Świdorski	24.89
Halina Lissowska-Muller	25.00	Krystyna Spark	21.53
Juliusz Łukasiewicz	25.00	A. Dobrodzicki	21.33
Władysław Majewski	25.00	Zdzisław Jaworski	21.33
Jan Matthews	25.00	Laura Kerr	21.33
S. A. Milewski	25.00	John Mc. Cready	21.33
Elizabeth Mordasewicz	25.00		
Bogusław Nowakowski	25.00		
		Razem	
		Total	<u>\$ 67,833.36</u>

* * *

Tegoroczny apel do członków i sympatyków Instytutu został rozesłany do ponad 2000 adresatów. Wszystkim, którzy w odpowiedzi nadesłali ofiary na naszą działalność, serdecznie dziękujemy. Po raz pierwszy, z inicjatywy p. Johna Micgiela, rozesłaliśmy dodatkowy apel o pomoc finansową na zmikrofilmowanie archiwów, znajdujących się w posiadaniu polskich instytucji w Londynie. Rezultaty obydwu apeli wliczone są do globalnej sumy darów przedstawionych w powyższym zestawieniu finansowym.

Panu Micgielowi wyrażamy naszą wdzięczność i podziękowanie za czas i pracę włożoną w realizację tej inicjatywy.

—————

Stanisław Piaskowski, Julian Czerwiński

O. R. P. "ISKRA"

Zeszyt 4 kronik okrętów XX-lecia Polskiej Marynarki Wojennej zawiera także:
"PODRÓŻ SZKOLNA O. R. P. "ISKRA" (Kartki z Dziennika zastępcy dcy okrętu
w czasie ostatniej podróży szkolnej w 1939 r.) *kdr. Romualda Natęcz-Tymińskiego.*

Cena egz. \$ 8.00 wraz z przesyłką w U.S.A. i Kanadzie.

Do nabycia w "SIGMA PRESS" 116 McNutt Ave. Albany, N.Y. 12205

ZESTAWIENIE FINANSOWE ZA ROK 1985**FINANCIAL STATEMENT FOR THE YEAR 1985**

Wpływy:

Revenue:

Składki członkowskie Membership dues	\$ 15,718.25
Sprzedaż książek Sale of books	9,275.58
Sprzedaż fotostatów Sale of photocopies	115.00
Odsetki (od wkładów oszczędnościowych, wkładów terminowych i biletów skarbowych) Interest income (saving accounts, certificates of deposit and U.S. Treasury notes)	13,711.24
Dary (w gotówce) Donations received (cash)	58,755.39
Różne Miscellaneous	631.57
	<hr/>
Wpływy ogółem Total revenue	\$ 98,207.03

Wydatki:

Expenditures:

Lokal i światło Rental of premises & light	\$ 36,095.12
Materiały biurowe Stationery, office supplies	1,662.19
Telefon Telephone	1,736.25
Biblioteka i Archiwa Library & Archives expenses	1,004.38
Uposażenia Salaries	8,975.50
Podatki od uposażeń Payroll taxes	801.15
Wydawnictwa Instytutu Institute publications	5,902.00
Książki i koszty sprzedaży książek Books and book distribution expenses	1,876.48
Poczta Postage	2,356.31
Obsługa zawodowa Repairs & Maintenance	930.70
	<hr/>
Do przeniesienia Subtotal	\$ 61,340.08

	Z przeniesienia Brought forward	\$ 61,340.08
Wykłady Lectures		1,664.92
Subwencje na prace naukowe, nagrody Awards, research grants		19,480.00
Wynagrodzenie księgowych Accounting & auditing expenses		2,749.00
Ubezpieczenia Insurance		2,394.11
Różne *) Miscellaneous **)		3,643.66
	Wydatki ogółem Total expenditures	\$ 91,271.77
Nadwyżka wydatków nad wpływami Excess of expenses over revenue		\$ 6,935.26

*) Pozycja "Różne" zawiera między innymi opłaty w organizacjach, opłaty bankowe, wydatki członków Zarządu, amortyzację mebli i sprzętu biurowego.

**) "Miscellaneous" includes, among others, membership dues, bank services, officers expenses, depreciation of furniture and equipment.

SPADKI-TESTAMENTY. Jednym ze stałych źródeł dochodu Instytutu są spadki i zapisy testamentowe jego członków i sympatyków, które są zwolnione od podatku dochodowego. Jakikolwiek zapis testamentowy na rzecz Instytutu, bez względu na jego wielkość, na wysokość sumy dużą czy małą, stanowi zawsze żywy i trwały pomnik udziału testatora w jego wiernym popieraniu idei niepodległości Polski i walki o jej odzyskanie. Przeciwnie zaniechanie tego moralnego i patriotycznego obowiązku przy sporządzaniu ważnego testamentu, tym bardziej zaś zupełny brak testamentu, powoduje często konfiskatę funduszy pozostawionych przez zmarłego przez właściwe władze lokalne z bezpowrotną stratą dla naszej wspólnej sprawy. Mamy ciągle tego przykłady wśród członków naszego Instytutu. Oto krótka notatka po angielsku wraz z odpowiednią formułą prawną:

If you wish to leave a permanent and living monument of your adherence to the Polish cause, remember at the time of making your last Will and Testament, the Pilsudski Institute of America. Inform your attorney to mention in your last Will and Testament the amount which you desire to give. The simple legal form is as follows:

"I give, devise and bequeath to Pilsudski Institute of America for Research in the Modern History of Poland located at 381 Park Ave. So. New York, 10016, the sum of \$..... I further direct that should there be any taxes that in my State may be levied upon this bequest fully paid out of the residue of my estate".

INSTYTUT JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W NOWYM JORKU, zajmujący się badaniami najnowszej historii Polski, zbiera od pewnego czasu wszelkie niezależne wydawnictwa ukazujące się na terenie Polski (książki, pisma, periodyki, odezwy, ulotki i tp). przedruki tych wydawnictw oraz inne materiały związane z sytuacją w Polsce.

Materiały te są dołączane do nowo utworzonego specjalnego działu książek, archiwów i prasy, gdzie są odpowiednio skatalogowane i zabezpieczone. Jednocześnie są one dostępne dla naukowców i osób zainteresowanych.

Instytut będzie wdzięczny za nadsyłanie tego rodzaju wydawnictw na adres:

PILSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA
381 Park Ave. South, Suite 701 New York, N.Y. 10016 Tel. (212) 683-4342

NAJLEPSZY PODAREK DLA PRZYJACIÓŁ!

Ukazało się IV wydanie książki Profesora Wacława Jędrzejewicza
pod tytułem:

JÓZEF PIŁSUDSKI 1867-1935

• ŻYCIORYS •

Jest to znakomity, autentyczny i pełny opis życia Piłsudskiego, przez jednego z jego najbliższych współpracowników.

W pólshytywnej oprawie, książka obejmuje 308 stron, słowo wstępne córki Marszałka, Dr. Wandy Piłsudskiej, liczne fotografie i mapę, stanowiąc niezwykle interesującą lekturę dla każdego kto pragnie poznać życie i działalność tego wielkiego męża stanu.

Cena \$9.00 plus przesyłka \$1.50.

Nakładem Polskiej Fundacji Kulturalnej, Londyn, 1982.

Dr Wanda Piłsudska w Nowym Jorku

PIŁSUDSKI: A LIFE FOR POLAND BY WACŁAW JĘDRZEJEWICZ

W pięknej, ozdobnej, sztywnej oprawie, książka obejmuje 385 stron, 30 fotografii i mapę. Zawiera słowo wstępne napisane przez córkę Marszałka Dr Wandę Piłsudską, przedmowę Prof. Zbigniewa Brzezińskiego, bibliografię oraz indeks nazwisk.

Cena \$22.50 plus \$1.50 przesyłka.

(Dla członków Instytutu Piłsudskiego - \$17.50)

Nakładem Hippocrene Books, Nowy Jork, 1982.

LISTA CZŁONKÓW INSTYTUTU

Na dzień 10 stycznia 1986 roku.

HONOROWI CZŁONKOWIE INSTYTUTU

Prof. Wacław Jędrzejewicz

HONOROWI PATRONOWIE INSTYTUTU

W.J. Bayer	~~Prof. W. Jędrzejewicz~~	H. Nowak
A.J. Beck	J.E. Jan kardynał Król	Dr W. Piłsudska
E.J. Derwiński	A. Łagodzińska	R.C. Puciński
J.D. Dingell	A.A. Mazewski	D.D. Rostenkowski
~~W. Domaniewski~~	B.A. Mikulska	H. Zielińska
Prof. J.A. Gronouski	I. Morawski	

CZŁONKOWIE DOŻYWOTNI

Katarzyna Baluk	Halina Janiszewska	Zofia Michałowska
Krzysztof Boreyko	Stanisław Jordanowski	Vic Parker
George Braynack	Roman Kabara	Maria Rasiej
Józef Burzański	Jan Kowalski	Leon Śliwiński
Halina Chodacka	Irena Kupferwasser	Wacław Szukiewicz
Wiesław Domaniewski	Anna Mars	Adam Telmany
Włodzimierz Falencki		

DEZ WOKA

Wanda Kalpińska-Derwol

CZŁONKOWIE WSPIERAJĄCY

Stanisław Babiński	Leszek J. Fiutowski	Andrzej Krasuski
Zdzisław Baran	Genowefa Futuyma	Janusz E. Kucharski
Zarema Bau	Fusion Alloys, Inc.	Julian Kulski
Zdzisław Bau	Jacek Gałazka	Wiesław S. Kuniczak
Andrzej Beck	Martin Łada Grodzicki	Tadeusz Kwiatkowski
Jadwiga Bogucka	Andrzej Jasiński	Halina Maeder
Leon Boyar	Józef Jordanowski	Barbara Majdański
Michael Bryce	Lesław Jurewicz	Józef Malejka
Michał Budny	Grazyna Kamińska	Richard E. Mossin
Paweł Chądzyński	Magda Kapuścińska	John Nowicki
Anna Cienciała	Jan Kapuściński	Paul Odłyżko
John Czas	Magdalena Kiełczewska	Krystyna Pawłowicz
Romuald Dymski	Eugeniusz Kleban	Czesław Pawłowski
Tadeusz Wieniawa-	Józef Kleszczyński	Tom Podl
Dziekanowski	J. W. Kozina	Jerzy Sadowski

Tadeusz Sadowski
Ludwik Seidenman
Zofia Seidenman
Peter Sosnkowski
Zofia Straszewicz-
Marconi

Irene Sova
Edmund Sułkowski
Thaddeus Szafran
Felix Śmigiel
Eugene Śliwowski
Jerzy Świątkowski
Ryszard Świtlik

Kazimierz Tomalski
Jan Weiss
Arthur Wielkoszewski
Richard Winter
Henry S. Zwoliński
Jan Żbik

CZŁONKOWIE KORESPONDENCI

Prof. Władysław Bartoszewski (Warszawa)	Prof. Karolina Lanckorońska (Rzym)
Płk Dr. Stanisław Biegański (Londyn)	Dr Tadeusz Nowakowski (Monachium)
Dr Maria Danilewicz-Zielińska (Lizbona)	Dr Janusz Rakowski (Zurich)
Prof. Norman Davies (Londyn)	Prof. Zdzisław Stahl (Londyn)
Prof. Jerzy Gawenda (Londyn)	Prof. Zbigniew Wójcik (Warszawa)

CZŁONKOWIE ZWYCZAJNI

✓ Abel Teodor, (NM)	✗ Bieliński Bolesław (N Y)
✓ Abłamowicz Hanna (CA)	✓ Bieniowski Jan (N Y)
✓ Adrian-Adrianowska Kazimiera (N Y)	✓ Bierniak Józef (N Y)
✓ Alecks Józef (MA)	✓ Bieszczad Józef (PA)
✓ Altmajer Emil, ks. (N Y)	✓ Biskupski Mieczysław, (NY)
✓ Anders Tadeusz (N Y)	✓ Błaszczuk Leon, T. (NY)
✓ Archacki Henryk (N Y)	✓ Błaszczyna Jan (N Y)
✓ Arlet Wiesław (FL)	✓ Błażejowski Tadeusz (CT)
✓ Babiński Kazimierz (Kanada)	✓ Błażewski Stanisław (N J)
✓ Bajor Ada (MA)	✓ Bniński Wacław (Włochy)
✓ Bajor Jerzy (MA)	✓ Bobotek Henryk (HI)
✓ Bałdowski Chester (CT)	✓ Borowicz Czesław (WI)
✓ Baliński Antoni (Ekwador)	✓ Borowski Walter (N J)
✓ Bałaban Adam (N Y)	✓ Borzobohaty Czesław (NE)
✓ Banaś Andrzej (CA)	✓ Brejwo Tony (TX)
✓ Bania Andrew (N Y)	✓ Brodecka Franciszka (CT)
✓ Bartkiewicz Janusz (MA)	✓ Brodowski Józef L. (N Y)
✓ Bartoszewski Władysław (Polska)	✓ Broniecki Feliks J. (DC)
✓ Bączkowski Włodzimierz, (DC)	✓ Bronny Joachim, (IL)
✓ Bąk Adam (N Y)	✓ Bryda Józef (MA)
✓ Beck-Bliven Barbara, (NV)	✓ Brzeski Andrzej, (CA)
✓ Beck Ewa (CT)	✓ Brzeziński Zbigniew, (DC)
✓ Beck Małgorzata (CT)	✓ Budzyn B. (N.J.)
✓ Bellak Elżbieta (N.Y.)	✓ Bulas Romuald (N.J.)
? → Benis Anthony (NY) →	✓ Bunkowski Józef (N.J.)
✓ Berger Anna M. (N J)	✓ Cegłowski Walter S. (PA)
✓ Bernatowicz Felix, (CT)	✓ Cetner Jan, (NY)
✓ Bevensee Wacław (CA)	✓ Charaszkiwicz Marcei (N Y)
✓ Białasiewicz Józef F. (IL)	✓ Chądzyńska Helena (N Y)
✓ → Białasiewicz Wojciech (IL) →	✓ Chądzyński Stanisław (N Y)

- ✓ Chojecki Leon (N Y)
- ✓ Cholewczyński George (N J)
- ✓ Chramiec Andrzej (VA)
- ✓ Chruściel Jadwiga (N Y)
- ✓ Church of St. Stanislaus (N Y)
- ✓ Chwaliński Mieczysław (PA)
- ✓ Ciborowski Stanley (IL)
- ✓ Cienciąła Wanda (Kanada)
- ✓ Cimek Ryszard (Kanada)
- ✓ Cisek Andrzej M. (N Y)
- ✓ Cisek Danuta (N Y)
- ✓ Crago Laura (CT)
- ✓ Crawford Szeleźniak Nancy (N Y)
- ✓ Cuba Stanley L. (N Y)
- ✓ Czajkowska Elizabeth C. (N.Y.)
- ✓ Czajkowski Andrzej W. (Kanada)
- ✓ Czamański Marian W. (CT)
- ✓ Czapla Mieczysław (MI)
- ✓ Czaplinski Czesław (N Y)
- ✓ Czarkowski Kazimierz, (IL)
- ✓ Czerniszewicz Bogdan (MA)
- ✓ Czerwiński Zygmunt (N Y)
- ✓ Danek Zygmunt (MA)
- ✓ Daniec Danuta, (VA)
- ✓ Darzynkiewicz Zbigniew, (NY)
- ✓ Dawidowicz Irena (CT)
- ✓ Dąbrowski Stanisław, (CA)
- ✓ Dobczyński Serafin (N Y)
- ✓ Dobiecka Pia (N Y)
- ✓ Dobroszycki Lucjan, (NY)
- ✓ Dokurno Karol (N Y)
- ✓ Domaniewski John S. (N Y)
- ✓ Domowicz Walter (OH)
- ✓ Dreszer Richard (MD)
- ✓ Drop Joseph (N Y)
- ✓ Drozd Andrzej (MA)
- ✓ Drozdowski Antoni B., ks. (OK)
- ✓ Drożdżik Józef (N Y)
- ✓ Drwal Jan (IL)
- ✓ Drzewieniecki W.M., (NY)
- ✓ Dubek Marek (CA)
- ✓ Duch Zygmunt F. (N J)
- ✓ Duchnowski Paweł (N Y)
- ✓ Duszny Mieczysław (CT)
- ✓ Dworecki S. (NJ) → ?
- ✓ Dyman Thomas S. (VA)
- ✓ Dyner Dynowska Gaby (N Y)
- ✓ Dyrz-Freeman Irena (NY)
- ✓ Dźugaj Janusz A. (CA)
- ✓ Edwards John (N.Y.)
- ✓ Ehrenkreutz A.E., (MI)
- ✓ Ehrlich Mariusz, (MA)
- ✓ Emisarski Jerzy (N Y)
- ✓ Faleński Jan, (OH)
- ✓ Ferensowicz Paweł (Kanada)

Duch
Rev.
Franciszek
(CT)

- ✓ Fethke Norbert, (NY)
- ✓ Figuła Adam, ks. (NJ)
- ✓ Findeisen Anna (N J)
- ✓ Fiszman Alicja (IN)
- ✓ Fiutowski Zdzisław (MI) → ?
- ✓ Frajlich-Zajac Anna (N Y)
- ✓ Franaszek Felix (N Y)
- ✓ Freeman Stefan, (NY)
- ✓ Friends of Wilno Ass'n. (IL)
- ✓ Fronczak A. W. ks. (NJ)
- ✓ Fryling Kathleen (N Y)
- ✓ Fundacja Kościuszkowska (N Y) →
- ✓ Gajewski Matt A., (NY)
- ✓ Gawron Wincenty (IL)
- ✓ Gawrońska-Zegarowska Dorota (NY)
- ✓ Gawroński Bolesław (IL)
- ✓ Gella Aleksander (NY)
- ✓ Geniusz Norbert J, (IL) →
- ✓ Gieniewski Czesław (NJ)
- ✓ Gierat Ewa (CT)
- ✓ Ginilewicz Stefan (CA)
- ✓ Glass Antonina (N Y)
- ✓ Gładysz Antoni, (PA)
- ✓ Głodowski Wojciech (N Y)
- ✓ Gołębiowski Jan (OH)
- ✓ Gortat Wincenty (N J)
- ✓ Gorzyński Janusz, (NY)
- ✓ Gosławska Jadwiga (N Y)
- ✓ Górski Andrzej, (NJ)
- ✓ Grębski Stanisław W. (N Y) →
- ✓ Gromada Thaddeus V. (NJ)
- ✓ Gross Jan Tomasz, (CT)
- ✓ Gross Stanisław (NY)
- ✓ Gwoździowski Czesław (CA)
- ✓ Harcaj Piotr (IL)
- ✓ Hauptmann Jerzy, (MO)
- ✓ Hawiger Jacek, (MA)
- ✓ Herzog Franciszek S. (CT)
- ✓ Hess Kazimierz J. (N Y)
- ✓ Holik J.L., (MA)
- ✓ Hommé Stefan (MA)
- ✓ Hoover Institution (CA)
- ✓ Jaeckel Wanda (N Y)
- ✓ Jajko Walter (VA)
- ✓ Janczur Zbigniew (CA)
- ✓ Janecki Bernard (IL)
- ✓ Jankowski Telesfor, (NJ)
- ✓ Janta Walentyna (NY.)
- ✓ Jaworski Stanisław (IL)
- ✓ Jaworski Z.F.G., (Kanada)
- ✓ Jędruch Jacek, (PA)
- ✓ Jędrych Maria (NY)
- ✓ Jędrych Władysław (NY)
- ✓ Jędrysek Stanisław (N Y)
- ✓ Jędrzejak Feliks R. (IL)

Gabryl
Rev. Franciszek
(TX)

Geissler Maria F.
N.Y.

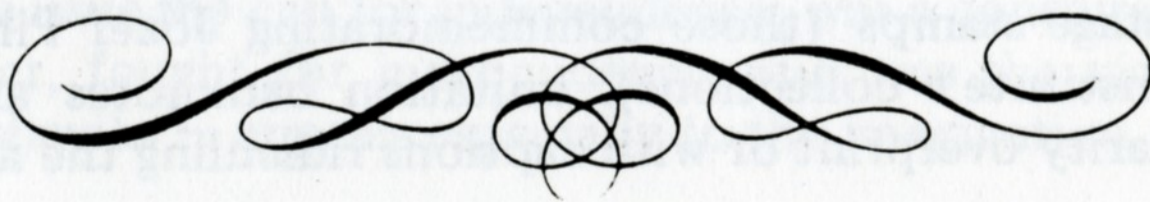
grodzki
Julian
CT

- Jędrzejewicz Tomasz, (CA)
 Jurjewicz Jan Stanisław (Brazylia)
 Kajkowski Alexander (IL)
 Kałużny Eugene L. (WI)
 Kamiński Wacław (IL)
 Karkowski Czesław (NY)
 Karlavage John, (PA)
 Karpińska Alicja (N Y)
 Karpińska Klara (N Y)
 Karpiński Jakub, (Francja)
 Karpiński Jan, ks. (NY)
 Karpiński S.C. (Mrs.) (CA)
 Karski Jan (CA)
 Katelbach Janina (N Y)
 Kazimirski Janusz (Francja)
 Kaźmierski John T. (N J)
 Kazmirek Tadeusz (NJ)
 Kierklo Mieczysław (CT)
 Kierwiak Czesław (Wenezuela)
 Kinastowski Sławomir, (Kanada)
 Kinastowski Władysław (Kanada)
 Kisiel Leonard (MA)
 Klejnot Olgierd, (CA)
 Klepacz Janusz (N Y)
 Klepacz Zofia (N Y)
 Kleszczyńska Irena (Polska)
 Klimek Adolph A. (N J)
 Klimek Florence (N J)
 Klimowicz Zygmunt, ks. (NJ)
 Kłys Frances R. (N Y)
 Kodreński Janusz T. (CA)
 Kończkowski Wojciech (N Y)
 Kołodziejczak Boguchwał (CO)
 Konieczny Stanley (IL)
 Konikiewicz Leonard W. (PA)
 Konrad Richard (N.Y.)
 Konwiński Norbert (MI)
 Kopczyński Aleksander (OH)
 Koper Antoni, (VA)
 Korab Richard (N J)
 Korboński Andrzej, (CA)
 Korsak Tadeusz Z. (PA)
 Korsak Witold (N.Y.)
 Kościuszko Foundation (N Y)
 Kosiński Jerzy (N Y)
 Koszałkowski Zygmunt (N Y)
 Kotlewska Halina (NY)
 Kowalik Jan (CA)
 Kowalik Stefan (IL)
 Kozaczka Stanley (MA)
 Kozicki Frank (MA)
 Kozień Marian F. (CA)
 Kozikowski Stanisław (CT)
 Kozłowski Jadwiga (NY)
 Kozłowski Thaddeus (NJ)
 Krajewski Tadeusz, ks. (NJ)
 Krance Felicja (N Y)
 Krawczyk Leon (N Y)
 Kręcicki K. (CA)
 Krępa Jan (NY)
 Król Jan (N Y)
 Krzywicki Jerzy, (CT)
 Krzyżanowski Jadwiga (MA)
 Krzyżanowski Janusz (N J)
 Książniak Jerzy, (NJ)
 Książyk Tomasz (N Y)
 Kubicki Piotr (PA)
 Kuc Leszek (MA)
 Kucharski Jerzy (N Y)
 Kucharski Witold, (Wenezuela)
 Kulik Bolesław J. (MA)
 Kulikowska Janina (N J)
 Kulpiński Chris (PA)
 Kurdwanowski Jan, (NJ)
 Kuskowski Walter (N Y)
 Kunicka Jolanta (NY)
 Kuziemski Edmund (N J)
 Lachowicz Franciszek (CT)
 Lasiński Walter H. (N J)
 Lasocki Jerzy (DC)
 Lasota Irena (Francja)
 Lerski Jerzy, (CA)
 Leser Tadeusz (MD)
 Leśnik Thomas H. (CT)
 Lewin Isaak, (NY)
 Lichota Edward (NJ)
 Lichten Józef, (Włochy)
 Liga Morska w Ameryce (MI)
 Ligman Stanisław (FL)
 Ligus Kazimierz (CA)
 Lipiński Bogusław (MA)
 Lissowska-Muller Halina (Brazylia)
 Liszka Edmund (CT)
 Litwak Alina (N Y)
 Lukas Henry P. (N Y)
 Lucas Richard C. (TN)
 Łaba Elżbieta (N J)
 Łagodzińska Adela (IL)
 Łazowska Zofia (N J)
 Łazowski Eugeniusz, (IL)
 Łazowski-Tucchio Barbara (CT)
 Łępkowski Rafał J. (DC)
 Łoza Barbara (PA)
 Łoza Józef (PA)
 Łuka Edward W., (NJ)
 Łukasiewicz Juliusz, (Kanada)
 Lukasik Krystyna (NY)
 Madaliński Zbigniew (Polska)
 Majewski Władysław (N.J.)
 Maleszewski Casimir (CT)

- Maliszewski Walery (Kanada)
 Mankiewicz Józef (N J)
 Maneli Mieczysław, (NY)
 Marchwicki Leon (Szwajcaria)
 Marjańczyk Józef, ks. (NJ)
 Markiewicz Edmund (CT)
 Markowicz V. (N J)
 Marmajewska Grażyna (N Y)
 Marquart Arthur (IL)
 Marth A.W. (N Y)
 Masacz Adam (CT)
 Matecki Caroline (N Y)
 Matusiewicz John (NY)
 Matuszkiewicz Jan S., (OH)
 Maynard Jerzy (NJ)
 Mazewski Aloysius A. (IL)
 Maźnicki Władysław (CT)
 Mazurek Mariusz J. (NY)
 Mazurkiewicz Edward (VT)
 McErlean J.M.P. (Kanada)
 Michael Ludwik E. (N.Y.)
 Michal Stanley (N Y)
 Micgiel John (NY)
 Michalska Barbara (NJ)
 Michałowska Zofia (CT)
 Michałowski Stanisław (N J)
 Michałowski Walter (CT)
 Milewski Stanisław (CT)
 Mickiewicz Hipolit (CT)
 Minkowski Jan, (MD)
 Miskura Stanley A. (WV)
 Mitkiewicz Stefania (Wielka Brytania)
 Morelewski Jan, (IL)
 Morelowski Jan, (NY)
 Motowidło Gracjan (CT)
 Mroczkowski Dennis P. (VA)
 Mroczkowski Stanisław S. (NY)
 Mrozek Daniel J. (N Y)
 Mulyk Jarosław (N Y)
 Muniak Helena (N Y)
 Munnich Krzysztof (MA)
 Murawski Walter, (NC)
 Naimski Piotr (Polska)
 Najder Konstanty (N.Y.)
 Namieśniowski C.A. (Szwecja)
 Narkun Peter Paul, ks. (NY)
 Naumowicz Wacław C., ks. (NY)
 Neiman Isadore (N J)
 Niebrzydowski Jan (CT)
 Nieradko E. (CA)
 Nowak Chester M., (MA)
 Nowak Jan (VA)
 Nowakowski Bogusław, (CT)
 Nurczyński Witold (N.Y.)
 Obarski Frederic (N Y)
 Obierek Leopold, (NY)
 Obloza Matthew N. (OH)
 O'Brien Ania E. (IL)
 Ojarowski George S. (N Y)
 Onacewicz Włodzimierz (DC)
 Orzechowski Stefan (FL)
 Ościłowicz Stanisław (MI)
 Ostromięcki-Zaprawa Jan, (NJ)
 Ostrowski Piotr (OH)
 Pacholczyk A.G., (AZ)
 Pajewski Andrew (VA)
 Panusz Henryk (MD)
 Pastuszek Jan (NY)
 Paumgarten Maria B. (N Y)
 Pawlishak Janina (Kanada)
 Pawłowicz Leszek (N Y)
 Pawłowicz Olgierd (N Y)
 Pawłowicz Tadeusz (N Y)
 Peretz Maya (N.Y.)
 Peszczyński Mieczysław (GA)
 Peszke Michał Alfred, (CT)
 Petreyko-Leszczyc Kazimiera (NY)
 Piaskowska Anna (N Y)
 Piaskowski Stanisław, (NY)
 Piekarski Karol (N Y)
 Piłsudska-Ekimow Róża (TX)
 Pińska-Keene Stella (N.H.)
 Piotrowska-Otremba Salomea (N J)
 Piotrowski Józef (N J)
 Piotrowski Krzysztof (N J)
 Pisarski Lech (CA)
 Pisarski Włodzimierz J. (MA)
 Piziak Ryszard (NY)
 Plewińska Teresa, (NY)
 Podbielski Antoni (N J)
 Pogonowski Iwo Cyprian (VA)
 Pol Irena (N.Y.)
 Polewko Michał (CA)
 Polish-American Congress (FL)
 Polish Cadets Group 1134 (MO)
 Polish Home Army A.K.Vet.Ass'n. (IL)
 Polish National Alliance, Lodge 534 (WI)
 Polish and Slavic Center, Inc. (N Y)
 Polish University Club of N.J. (N J)
 Polonus Philatelic Society (IL)
 Pomian Andrzej (DC)
 Pronobis Witold, (Rep.Fed.Niemiec)
 Przedpeński Tadeusz (N Y)
 Przeździecki Wojciech M. (N Y)
 Przyborowski Romuald E. (PA)
 Puśłowska Tamara (N Y)
 Radajewicz Stanisław (N Y)
 Radgowski Stanisław (NJ)
 Radochoński Stefan P., (IL)
 Radomski Józef (Kanada)

- Radziejowska Anna (N J)
 Rakowska-Harmstone Teresa, (MA)
 Renkiewicz Frank, (NY)
 Rochowczyk Józef (N Y)
 Rodzińska Halina (N Y)
 Rogoyski Doman A. (DC)
 Rojek Arthur W., Monsignor (NY)
 Roman Izabela, (NJ)
 Romanowski Jan W., (Kanada)
 Romer Andrzej Tadeusz (Belgia)
 Rose Jerzy E., (WI)
 Rożankowski Kazimierz (N.J)
 Rozner Alexander, (MD)
 Rozwadowski Bolesław (N Y)
 Rudnicki Ryszard (N Y)
 Rudzka Walentyna, (NY)
 Rutkowski Józef, ks. (OH)
 Rybicki Henry A. (MA)
 Rymanowski Albert (MN)
 Rymanowski Martha (MN)
 Rytel Alexander, (IL)
 Rzeszotarski W.J., (DC)
 Salowey Stanley (N Y)
 Saski Witold (NE)
 Satkewich Charles P. (MA)
 Sawlewicz Ryszard (Kanada)
 Schafer Helen (N.J)
 Schenker Oskar, (NY)
 Schmidt Adam (FL)
 Sękowski Ignacy, (NY)
 Sendzimir Tadeusz, (CT)
 Setwyn Eugene (WI)
 Shrier Mathilda (NY)
 Shrier Stefan (VA)
 Sierant Piotr (CT)
 Sikora Barbara (NY)
 Siuta Izabela (N Y)
 Siwiński Stefan (CT)
 Skarbowicz Piotr (CA)
 Skora Stanisław J., (NJ)
 Słoński Tadeusz (KS)
 Słotkowski Eugene L., (IL)
 Słubicki Jerzy (Kanada)
 Smoleński Philip (N J)
 Sobkowicz Rose Hanna, (WI)
 Sobotowski Irena (N Y)
 Soroka Wacław W., (WI)
 Sosnkowska Zofia (N Y)
 Sowa Mieczysław (N Y)
 S.P.K. Koło No. 3 (WI)
 S.P.K. Koło No. 6 (Alta. Kanada)
 S.P.K. Koło No. 13 (Winnipeg, Kanada)
 S.P.K. Koło No. 15 (IL)
 S.P.K. Koło No. 19 (MA)
 S.P.K. Koło No. 31 (MA)
 S.P.K. Koło No. 32 (MD)
 S.P.K. Koło No. 35 (NJ)
 S.P.K. Koło No. 37 (DC)
 S.P.K. Koło No. 43 (CA)
 S.P.K. Koło No. 53 (IL)
 S.P.K. Koło Gen. Sosnkowski (N Y)
 S.P.K. Wierność Żołnierska (IL)
 Stachewicz Bogdan (CA)
 Stachewicz Wanda (Kanada)
 Stachura Jan (IL)
 Stachura Karol Felix (Kanada)
 Stadnik-Nealis Maria (NY)
 Staniszewski Józef (NJ)
 Stefancic David R. (WI)
 Stobierski Lucas (N Y)
 Stomma Tadeusz (N Y)
 Stoy Carl (MA)
 Strzępek Marian (N Y)
 Strzępek Zofia (N Y)
 Sugalski Alfred (N Y)
 Suligowski Leonard (N Y)
 Sulimirski Karol J. (N Y)
 Sulimirski Witold (N Y)
 S.W.A.P. Placówka No. 1 (N Y)
 S.W.A.P. Placówka No. 2 (IL)
 S.W.A.P. Placówka No. 7 (MI)
 S.W.A.P. Placówka No. 12 (PA)
 S.W.A.P. Placówka No. 36 (N J)
 S.W.A.P. Placówka No. 37 (MA)
 S.W.A.P. Placówka No. 51 (N J)
 S.W.A.P. Placówka No. 74 (OH)
 S.W.A.P. Placówka No. 81 (N J)
 S.W.A.P. Placówka No. 90 (IL)
 S.W.A.P. Placówka No. 103 (CT)
 S.W.A.P. Placówka No. 111 (CT)
 S.W.A.P. Placówka No. 119 (CT)
 S.W.A.P. Placówka No. 142 (IN)
 S.W.A.P. Placówka No. 149 (WI)
 S.W.A.P. Placówka No. 173 (CA)
 Sywak Zofia, (MA)
 Szafran Thaddeus L. (NJ)
 Szarski Stanisław (N J)
 Szayna Stanisław, (PA)
 Szczepańczyk Dariusz (NY)
 Szeremeta Tadeusz J. (IL)
 Szklarski Józef, Ks. (N J)
 Szmaj George (OH)
 Szper Andrew (NY)
 Sztupak Alojzy (CT)
 Szymaniak Paweł (NY)
 Szymańska Julia (NY)
 Szymański Eugeniusz (N Y)
 Szymański George R. (PA)
 Szymański Leonard (OH)
 Śliwiński Leon (Francja)

- Ślusarski Ryszard (IL)
 Śmiałowski Stanisław K. (N Y)
 Światocho Kazimierz (CT)
 Świątkowski Piotr (MA)
 Świątkowski Helen (MA)
 Świdorski Stanisław (N Y)
 Świdorski Witold (MA)
 Świerbutowicz Jerzy, (NY)
 Świętochowski Tadeusz, (NY)
 Tabor Jan (N.Y.)
 Tałat-Kiełpsz Eryk (OH)
 Targowski Juliusz (Brazylia)
 Tarnowski Andrzej (CT)
 Tazbir Zbigniew (CT)
 Teclaff Ludwik A., (NY)
 Teperowicz Eugenia (OH)
 Thieme Jerzy (NY)
 Thomas-Tomasiewicz Stefan (N J)
 Tkocz Zygmunt, (Dania)
 Topczewska Antonina (N Y)
 Traczyk Mary (PA)
 Truscinski Maksymilian (IL)
 Tumaniszwili Jerzy (OR)
 Tym Casimir (N J)
 Urbaniak George (Kanada)
 Urbanowicz Andrzej (NJ)
 Urbanowicz Wanda (N J)
 Vielgus Thaddeus A., Ks. (N J)
 Vorbrodz Andrzej, (NY)
 Wawrzonek Władysław (NJ)
 Waksmundzki Krystian (Polska)
 Walicki Marek (VA)
 Wandycz Irena (N Y)
 Wandycz Piotr, (CT)
 Wantuła Władysław (N Y)
 Warman Jerzy (N Y)
 Wasung Michalina S. (AZ)
 Watt Richard M. (N J)
 Węglarski Jerzy (N Y)
 Węgorzewski Witold R., (NY)
 Weintraub Wiktor, (MA)
 White Eagle Society (CT)
 Wierczak Józef, (N J)
 Wierzbiański Bolesław (N Y)
 Wierzbicki Mirosław (MA)
 Więckowski J. J. (PA)
 Wiktor Anna M. (PA)
 Witanowski Edward (N Y)
 Witek Przemysław (Polska)
 Witt Eugene (NY)
 Wittlin Tadeusz A. (DC)
 Władyka Wanda (N.Y.)
 Wnuk Laurentius A., ks. (Kanada)
 Wójcicka Heitzman Halina (MA)
 Wójcicki Chester (N Y)
 Wojewódka Bolesław S. (PA)
 Wójtowicz Jacek (MN)
 Woś Paul Z. (N Y)
 Woszczak Józef (N.J)
 Woytak Richard A., (CA)
 Wróbel Andrew (MA)
 Wróbel Chester B. (N.Y.)
 Wrotniak Edward (Kanada)
 Wygocki Zygmunt, (IL)
 Wyszyński Hieronim (N.J.)
 Zaborowski Jurek (NY)
 Zaborski Bogdan, (Kanada)
 Zachariasiewicz Władysław (MD)
 Zachurski Tadeusz (N Y)
 Zadrożny Janina (N Y)
 Zadrożny Peter (DC)
 Zahorski Wiktor E. (MI)
 Zajązkowski Stanisław (IA)
 Zamczyńska Lillian (N.Y.)
 Załoga Steven (CT)
 Zaremba Andrzej (N Y)
 Zarzycki Stanisław (WI)
 Zawistowski Arthur (N J)
 Zgid Edward (N J)
 Zgłobicki Mieczysław (NJ)
 Zielińska Joanna (NY)
 Ziemba Walter, ks. (MI)
 Ziembiński Wojciech (Polska)
 Zienkiewicz Michael (N Y)
 Ziółkowski Joseph R. (NY)
 Z.N.P.Gmina No.118 (MA)
 Z.N.P. Gmina No.433 (IL)
 Z.N.P. Grupa No. 3100 (WI)
 Zubrzycki Jerzy, (Australia)
 Zwoliński Estelle (OH)
 Zwiśłocki Józef, (NY)
 Żurakowski Janusz (Kanada)

*ENGLISH SECTION.*INDEPENDENT CULTURE

During the last year the collections of the Piłsudski Institute have been increased through the acquisition of materials published in Poland beyond the censor's reach. Consisting of books, newspapers, posters and other printed matter, the collection is representative of a steadily growing independent, or underground, culture in Poland,

Broad, popular cultural activities developed and flourished during the Solidarity period. Introduction of martial law on Dec. 13, 1981 destroyed all the independent institutions; they were dissolved one after another.

In response to official repression, a movement soon evolved throughout Poland comprising various groups acting independently of each other and without any central, universally recognized authority. The goal of these groups was to assure the free flow of information and to support the development of artistic and scholarly creativity. The more important of these organizations are the Committee for Independent Culture (Komitet Kultury Niezależnej), the Social Academic Committee (Społeczny Komitet Nauki), the Council of National Education (Rada Edukacji Narodowej), and the Group for Independent Education (Zespół Oświaty Niezależnej). These organizations do not direct the movement, they merely facilitate cooperation among many groups. They represent the movement in special situations. Thus, for example, they defend the rights of the jailed or persecuted, and present the opinions of the community on matters of social importance. Supported by private donations, the activities of the movement include publishing, education, and the arts. Without question, publishing has had the broadest and, politically, the most meaningful effect. Its extent can be judged from statistics taken from bibliographies published underground. Every year in the Polish People's Republic some 400 underground books appear in editions which average between 2000 and 3000 copies. About 30 socio-political and literary journals have been published monthly or quarterly on a regular basis over several years in editions of 1000 to 3000. In addition some 500 newspapers are issued throughout the country, the most popular of which (for example, *Tygodnik Mazowsze* or *KOS*) are printed in runs exceeding 40,000. Independent publishing houses also produce a great amount of leaflets, calendars, postcards, and postage stamps (those commemorating Józef Piłsudski are included in the Institute's collections). Imitation banknotes are also "issued" bearing a Solidarity overprint or with captions ridiculing the authorities.

Among underground publications the topics which draw the most attention are: Poland in the 1980s, analyses describing the causes, extent and results of the political and economic crisis, text of programs, political Journalism, documents (for instance, documentation concerning the liquidation of artistic societies, acts of lawlessness, etc.). Historical works occupy second place among titles published. Belles lettres, Polish and foreign, are also well represented. Many books and articles are devoted to theoretical problems in the social sciences, political science, philosophy and economics. Publications concentrating on education also exist. At present three teachers' journals are published: *Here and Now* (Tu i teraz) in Warsaw, *Teachers' Solidarity* (Solidarność Nauczycielska) in Lublin, and the journal of the teachers in Gdańsk. A highly regarded periodical containing self-education materials entitled *Notebooks of National Education* (Zeszyty Edukacji Narodowej) appears regularly.

The collections of the Piłsudski Institute contain materials published during the period of Solidarity (1980 — December 1981), and the period following the imposition of martial law. Works published during the Solidarity period contain texts of the most important social programs, and union journals, e.g. *Tygodnik Solidarność*. Works published during the second period include such important socio-political journals as *Arka*, *Polityka polska*, *Bez dekretu* (all produced in Kraków); *Krytyka*, *Vacat*, *Spectator*, *Nowy Zapis*, *Karta* (all published in Warsaw); *Obecność*, *Dziś*, *Walka*, *Baza*, *Unia*, (issued in Wrocław); *Obraz* (Szczecin); *Niepodległość*, *13 Grudnia*, *Spotkania*, and others. There are also: Solidarity newspapers available on a nationwide basis such as *Tygodnik Mazowsze*, *Wola*, *Hutnik*, *KOS*; various regional newspapers such as *Solidarność Grzegorzeka*, *Biuletyn Małopolski*, *Wielkopolska*, *Solidarność Śląsko-Dąbrowska*; local newspapers, including *Biuletyn Międzywydawniczy* (the journal of members and sympathizers of Solidarity working in official publishing houses), *Służba Zdrowia*, *Nowy Głos PAN-u*, *Solidarność Nauczycielska*; analyses and documents published by Solidarity Archive (Archiwum Solidarnosci) and the Center for Documentation and Analysis (Centrum Dokumentacji i Analiz), documents of the Helsinki Committee in Poland which registers abuses of power by the authorities and reports on the situation of political prisoners.

The Institute's collections also contain bibliographies concerning independent culture, and catalogs and other information regarding other archives in the United States which collect similar materials. The collections also include posters and postage stamps produced by underground publishers.

Among the various publications are many articles, books and other materials devoted to Józef Piłsudski. Interest in his political thought and a fascination with his personality is an universal phenomenon. The fact that he was among the first to issue the call for independence, was a conspirator and underground publisher, fought for independence, and was the victor in the war against the bolsheviks — appeals especially to the imagination of the younger generation.

In working toward a free Poland, independent or underground culture comprises a link between the past and the present, struggling to maintain national tradition. For the people involved in this struggle, the presence of these proofs of their activities at the Piłsudski Institute, an institution engaged in safeguarding the values of Polish culture, is essential.

ACTIVITIES in 1985

The past year witnessed considerably increased activities of the Institute, both in New York and abroad. For the first time the Institute participated in two important events in London:

1. Conference of Polish Libraries and Museums Abroad, Sept. 14-16. During one of the sessions President Jordanowski lectured, with slide illustration, on various collections of this Institute;
2. Congress on Polish Culture, Sept. 15-20. This institution being represented by Vice-president T. Pawłowicz, who gave a talk on its organization and activities.

On the local scene:

Feb. 7 - S. Jordanowski took part in one day seminar at N.Y. Public Library preservation and conservation of archives and collections;

April 27 - he lectured about Józef Piłsudski at an academy, organized by several Polish associations, in Passaic, N.J.;

Nov. 16 - S. Jordanowski took part as the only Pole, and spoke at the meeting of the Ukrainian group, presided by prof. Boris Lewicky and the Ukrainian Government in Exile.

The year 1985 was the fiftieth anniversary of death of Marshal Józef Piłsudski. Due to this fact there were numerous articles in Polish press on life and achievements of that great Pole, as well as several interviews with "Voice of America" by Michał Budny, Stanisław Jordanowski and Tadeusz Pawłowicz. The central point of the commemorations was the academy on May 18, 1985, under the honorary chairmanship of John Cardinal Król, Dr. Wanda Piłsudska, (who came to N.Y. from London to participate), prof. Zbigniew Brzeziński, prof. Wacław Jędrzejewicz and Aloysius Mazewski. Congratulatory letters have been received from the US President, Ronald Reagan, Edward Raczyński, President of Polish Government in Exile, Governor Mario Cuomo, Mayor Edward Koch and other personalities. The event has been organized by T. Pawłowicz, with eager cooperation of Polish youth, mainly newcomers to this country.

* * *

Several educational lectures concerning the present-day Poland were ar-

ranged by Dr. M. Kapuścińska, and took place:

Feb. 2 — on significance of Catholic Church in Poland;

April 27 — on social awareness in Poland;

Nov. 3 — on independent culture;

Dec. 12 — on programs of Polish opposition movements;

Feb. 4 (1986) — on Poland, 1945 - 1956, a tentative synthesis.

Also Jan Nowak, author of a recently published book "The War in the Air" had his evening on Dec 12.

* * *

Publications of the Institute in 1985 include: Vol XIX of "Niepodległość" (Independence) under editorship of Michał Budny in cooperation with prof. W. Jędrzejewicz; IV edition of Józef Piłsudski Biography. Prepared and in print now are: J. Piłsudski biography in French language and the third edition of Chronicle, with supplement.

It is worth-while to mention here that J. Piłsudski biography appeared in Poland printed by an independent (non-governmental) publisher.

About 200 persons visited the Institute, some repeatedly, looking for materials and documents on subjects of their interest. Those visitors were not only Polish historians, but also other scholars like for example: Jarosław Haywas of Ukrainian Congress, seeking materials on Soviet occupation of South-East Poland in 1939-41; Otto Brown from Munich researching Masonic organization in Poland; Elliott Wert of the University of Kansas, preparing a work on American assistance to Europe during World War II.

* * *

There were some changes in the personnel roster of the Institute, mainly Board of Directors; several former members withdrew for one reason or another, and a corresponding number of persons belonging to the younger generation were elected.

Michał Budny took over the editorship of "Niepodległość" after prof. Anna Cienciała had resigned the function.

Dr. Czesław Karkowski replaced Mrs. Z. Bau in the management of the office of the Institute.

LIBRARY

Holdings of our Library grew again by a number of items: books and brochures, which were partly purchased, partly received through exchange with other libraries, and over 460 titles were gifts donated by private persons and institutions in US and Poland. We are sincerely grateful to all donors.

386 items have been catalogued in 1985. It is thanks to Jan Weiss who is

in charge of the Library since 1980, working several days a week totally desinterestedly, with once a week help also voluntary by Zofia Doliwa. Both deserve the Institute's gratitude.

THE ART GALLERY

Ms. Alicja Starczewska from Massachusetts donated a number of works of art, including some paintings of which the most valuable are:

Kozak na koniu (Mounted Cossack) by Alfred Wierusz-Kowalski, *Potyczka w r. 1920* (Skirmish in 1920) by Juliusz Kossak, *Towarzysz Pancerny* (Knight in armor), an engraving, and 2 pencil miniature-portraits of Maria and Walery Starczewski by Kazimiera Dąbrowska in 1946.

In addition to the above the Institute received from the estate of Jadwiga Pułaska several paintings, which had not been included into permanent collection.

CORRECTION: On p. 4 of the last year's Bulletin two items: a bronze bust and a bronze impression of Józef Piłsudski's hand had been attributed erroneously to other artists. The sculptures are in fact works of Elwira Zacher-Mazurczyk and Anna Dreszer (wife of gen. Rudolf Dreszer), respectively. We apologize for the mistake.

ARCHIVES

Many new documents and a few whole collections have been included into our archives during the past year. A partial list of the most important is as follows:

Struktura A.K. (Structural organization of A.K. — Home Army) prepared by col. Pluta-Czachowski in cooperation with gen. St. Tatar, one of the commanders of A.K. and other officers. Documents (copies) from the archives of Jan Nowak, AK emissary to Polish Government in Exile, 1943-45;

Collection of documents concerning the battle of Monte Cassino, comprised of rapports, orders, sketches, photos, paper clippings, etc. These items were added to materials under the caption "Polish Wars".

Original credentials for Józef Wierusz-Kowalski, Polish envoy to Afghanistan, with signatures of President Ignacy Moscicki, Prime Minister Józef Piłsudski and Minister of Foreign Affairs August Zaleski; donated by Antoni Baliński from Ecuador.

A collection of several documents concerning the Gieysztor family: genealogical information, a manuscript of scholarly work by Marian Gieysztor, a diary of Warsaw Uprising by Maria Katarzyna Gieysztor, etc.

In addition to the items listed above a great number of private correspondence, single documents, photos, press clippings, etc. had been sent to us.

Especially interesting in the last category are clippings from American press concerning Polish affairs, and given by Jan Kowalski and Doman Rogoyski. We are grateful for all the materials which enlarge and supplement our collections, and will contribute to better understanding of Polish history.

All press articles concerning Józef Piłsudski during 1915-85 had been put in chronological order and properly indexed.

Regarding Canadian archives of late Gen. Kazimierz Sosnkowski, donated by his testament to the Piłsudski Institute in New York, all except documents concerning the Warsaw Uprising in 1944, had been sent to Ossolineum Library in Poland by Mrs. J. Sosnkowska, contrary to the General's will.

The French Appellate Court upheld the decision of a lower court concerning ashes of Gen. Sosnkowski; they, thus will remain at Montmorency Cemetery until Poland regains her freedom.

JÓZEF PIŁSUDSKI

Year 1920

and its climax BATTLE OF WARSAW

during the Polish Soviet war 1919-1920

with the addition of Soviet Marshal Tukhachevski's

"March beyond the Vistule"

Published by Pilsudski Institute. Price: \$10.50

Send check or M.O. to: PILSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA
381 Park Avenue South, New York, N. Y. 10016

Wacław Jędrzejewicz

PIŁSUDSKI - A LIFE FOR POLAND

with a Preface by Wanda Piłsudska and an Introduction by Zbigniew Brzeziński.

Published in 1982, New York

Price \$22.50 plus shipment \$1.50

Send check or M.O. to: PILSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA
381 Park Avenue South, New York, N. Y. 10016.

Wojciech Kossak "Potyczka". (Ze zbiorów Instytutu)

Now in
paperback

"The best history of Poland available in English.

Elegantly written and persuasively argued.—Choice

"Norman Davies . . . has produced another masterpiece. 'Heart of Europe' has sweep, a rare analytical depth and a courageous display of the author's personal convictions."—*The New York Times Book Review*

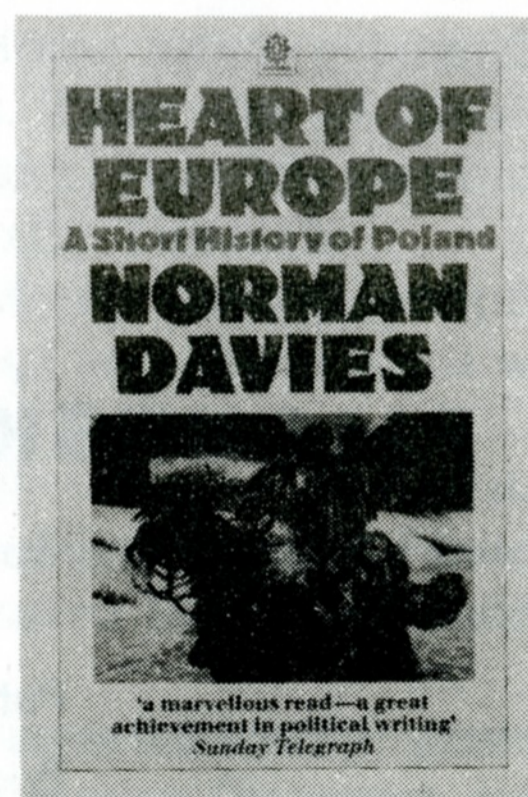
"Davies is the best kind of historian, one who writes not only with a feeling for his subject and his period, but also for the language he employs."

—*Philadelphia Inquirer*

544 pp., 16 illus., 12 maps, paper \$11.95

Available at better bookstores or directly from:

OXFORD PAPERBACKS Oxford University Press
200 Madison Avenue, New York, NY 10016

JÓZEF PIŁSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA

381 Park Avenue South

New York, N.Y. 10016

DEKLARACJA

Niniejszym zgłaszam chęć zapisania się na członka Instytutu Józefa Piłsudskiego w Ameryce poświęconego badaniu najnowszej historii Polski w charakterze:

Członka zwyczajnego:

☐ A) emeryci i studenci:	\$12.00	rocznie
☐ B) inne osoby:	\$20.00	”
☐ Organizacje:	\$25.00	”
☐ Członka wspierającego:	\$50.00	”
☐ Członka dożywotniego:	\$1,000	”

Imię i nazwisko (czytelnie).....

Adres .....

.....

Data ..... Podpis.....

Czek lub Money Order należy wystawiać na:
PIŁSUDSKI INSTITUTE OF AMERICA

